

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: BBLBAC

Høst 2021

Åpen/ Konfidensiell

Forfatter(e): Thomas Bru

Sign.

.....
signatur forfatter (e)

Kandidatnummer(e): 1346

Veileder(e): Inger Benny Espedal Tunland

Fagansvarlig: Marianne Ree

Tittel: En barnehage i krise – tre intervjuer med pedagogiske ledere om barnehagen og COVID19

Engelsk tittel: A kindergarten in crisis – three interviews with educational teachers regarding the kindergarten and COVID19

Emneord:
BBLBAC

Antall 7235

ord:

+

Vedlegg/annet:

9135

Stavanger, 02/01/2022

.....
dato/år

Sammendrag

Hvilke opplevelser og erfaringer sitter barnehagepersonalet igjen med etter COVID19? Jeg har gjennomført intervjuer med tre pedagogiske ledere fra forskjellige barnehager for å svar på dette spørsmålet. Informantene forteller om hvordan de jobbet i starten av nedstengningen. Det var mye som måtte forberedes, og de opplevde tiden som hektisk. Da de delte barna inn i kohorter, valgte de å sette sammen barn som hadde gode relasjoner til hverandre og som gjorde hverandre gode. Inkluderingsarbeidet ble påvirket av pandemien da det ble viktig å opprettholde smittevernreglene, og de ansatte måtte av og til avvise barnas ønsker om hva og hvor de skulle leke. Vennskap på tvers av kohorter og avdelinger oppsto heller ikke som før. Omsorgsarbeidet fortsatte som normalt, også med fysisk nærhet. Informantene var positive til å jobbe i små, faste grupper. Det gjorde det lettere for dem å observere hvert enkelt barn, og å tilrettelegge slik at alle kunne delta i de ulike aktivitetene som var planlagt. Innad i kohortene skapte også barna gode relasjoner til hverandre, og gode leker oppsto. Da samarbeidskohorter blir innført, får barna igjen muligheten til å knytte relasjoner og vennskap til barn fra andre kohorter og avdelinger.

Innhold

Sammendrag	2
Innledning	4
Faglitteratur	5
Metode	6
Empiri	7
Fjellbakken barnehage	7
Eventyrskogen barnehage	9
Soltoppen barnehage	11
Analyse	13
Drøfting	14
Inkludering	14
Omsorg	15
Små grupper	17
Avslutning	18
Litteraturliste	21
Vedlegg	22
Vedlegg #1: Intervjuguide	22
Vedlegg #2: Samtykkeskjema	22
Vedlegg #3: NIBR & BLU rapport, s. 65	26
Vedlegg #4: NIBR & BLU rapport, s. 66	27
Vedlegg #5: NIBR & BLU rapport, s. 67	29
Vedlegg #6: NIBR & BLU rapport, s. 68	30
Vedlegg #7: NIBR & BLU rapport, s. 69	31
Vedlegg #8: NIBR & BLU rapport, s. 70	32
Vedlegg #9: NIBR & BLU rapport, s. 71	33
Vedlegg #10: NIBR & BLU rapport, s. 72	35
Vedlegg #11: NIBR & BLU rapport, s. 73	36
Vedlegg #12: NIBR & BLU rapport, s. 74	37
Vedlegg #13: NIBR & BLU rapport, s. 75	38
Vedlegg #14: NIBR & BLU rapport, s. 76	39
Vedlegg #15: NIBR & BLU rapport, s. 77	41
Vedlegg #16: NIBR & BLU rapport, s. 78	42

Innledning

Den 12. Mars, 2020, går Norge inn i en lockdown. Alle ikke-essensielle arbeidere får beskjed om å holde seg hjemme, og barnehagene rundt om i landet stenger i praksis ned. De eneste som er igjen i barnehagen under nedstengningen er personalet, samt barn med foreldre som jobber innenfor en av de 14 samfunnskritiske funksjonene som har blitt utarbeidet.

COVID19-pandemien ender opp med å påvirke store av verden. Barnehagehverdagen har også blitt påvirket, men hvordan? Hvordan har barnehagepersonalet opplevd pandemien, og alle kravene som fulgte med? Hvilke erfaringer sitter de ansatte igjen med? Temaet er fortsatt aktuelt den dag i dag, på tross av at Norge har åpnet opp igjen. I skrivende stund (07.12.2021) har en ny mutasjon inntatt landet, og nye tiltak settes inn ukentlig. Muligheten for nye restriksjoner kan derfor være rundt hjørnet, og barnehagen må være forberedt på å gå fra grønt til gult nivå igjen. Gjennom å prate om og reflektere rundt erfaringene personalet gjorde seg under både lockdown og gule/røde nivåer, kan barnehagen stille mer forberedt enn tidligere. I oppgaven min ønsker jeg derfor å intervju tre pedagogiske ledere fra ulike barnehager om hvordan de har opplevd pandemien, og om hvilke erfaringer de sitter igjen med i ettertid. Problemstillingen min lyder som følger; hvilke opplevelser og erfaringer sitter barnehagepersonalet igjen med etter COVID19?

Jeg ønsker å få en forståelse av hvordan personalet, i dette tilfellet pedagogiske ledere, har opplevd å jobbe i barnehagen under en pandemi, og hvilke erfaringer de sitter igjen med i ettertid. Det kan være interessant for fremtiden å vite om de har lært noe av korona, eller om det er noe de ville gjort annerledes. Gjennom å reflektere over tanker de har gjort seg under pandemien, kan man stille bedre forberedt dersom noe lignende skulle skje igjen. Jeg lurer også på hvilke begrunnelser de har tatt rundt valg av for eksempel hvilke barn som blir med i de ulike kohortene, og hvorvidt de har tenkt på barnas medvirkning i utformingen av dem. Har barnehagens inkluderings- og omsorgsarbeid blitt påvirket av å måtte forholde seg til mindre grupper, altså kohorter? Har de merket en forskjell på det å måtte jobbe i små grupper versus det å jobbe i større grupper? I løpet av utdanningen har jeg hatt flere praksisperioder, og alle jeg har pratet med fra de ulike personalgruppene har sagt at de foretrekker å jobbe i små grupper. Har det noe å si for arbeidet at det er de samme, faste gruppene? Dette er noe av områdene jeg dekker med spørsmålene mine. Noen av begrepene som dukker opp tidligere nevnt omsorg og inkludering, begge to store og omfattende begreper. Jeg avgrensar derfor begrepene til det informantene selv sier noe om i intervjuene, for å ikke måtte bruke hele

oppgaven på begrepene alene. For å ivareta personvernet til informantene mine, har jeg gitt de ulike barnehagene og pedagogiske lederne fiktive navn. Skulle noen av navnene sammenfalle med barnehager i virkeligheter, er dette helt tilfeldig.

Først vil jeg legge frem faglitteratur og undersøkelser jeg har benyttet meg av når jeg har arbeidet med denne oppgaven, samt begrunne valgene mine. Deretter vil jeg forklare litt om hvilke metoder jeg har benyttet meg av, samt reflektere og forklare litt rundt valgene mine. Her vil jeg også skrive litt om hvordan jeg har jobbet, hvordan det har gått, og hvordan jeg skal presentere funnene mine. Etter det kommer en presentasjon og analyse av funnene mine, for så å drøfte funnene i lys av relevant teori. Avslutningsvis ønsker jeg å trekke frem det jeg betrakter som de viktigste funnene, og hvordan de kan være relevante for en uforutsigbar fremtid hva pandemi gjelder.

Faglitteratur

Den første formen for litteratur jeg hadde et om å bruke i denne oppgaven var rapporten *Håndteringer og konsekvenser av koronautbruddet for barn og barnehager*, fra OsloMet. Rapporten er utgitt av by- og regionforskningsinstituttet NIBR, og er skrevet i samarbeid med instituttet for barnehagelærerutdanningen BLU. Jeg ønsket å analysere hovedfunnene mine fra den empiriske delen av oppgaven opp imot funnene fra denne rapporten, for å se om det stemte overens med hvordan Oslo-barnehagene opplevde pandemien. Rapporten vil også bli brukt i drøftingsdelen av denne oppgaven. For å drøfte begrepet inkludering brukte jeg tre bøker. *En barnehage for alle* (Sjøvik, 2014), *En bok om oppvekst* (Larsen & Slåtten, 2019), og *Didaktikk for barnehagelærere: En innføring* (Gunnestad, 2019). Bøkene tar for seg begrepet, og forteller om barnehagens rolle i barnas inkludering. For å drøfte begrepet omsorg brukte jeg to bøker. *Verdipedagogikk i barnehagen* (Johansson et al., 2015) og *Omsorg i barnehagen* (Tholin, 2013). Bøkene tar blant annet for seg omsorg som verdi i barnehagen, og var viktige når jeg skulle drøfte personalets erfaringer rundt barnehagens omsorgsarbeid under pandemien. For å drøfte arbeid i små grupper brukte jeg *Det viktigste er å få leke* (Öhman, 2012) og *Observasjon og intervju i barnehagen* (Løkken & Søbstad, 2013). Bøkene ble brukt for å drøfte omkring det å observere barna i kohortene, og om eventuelle problemer som kunne oppstå under observasjonene.

Metode

Jeg har valgt å skrive denne bacheloren som en empirisk tekst. I den forbindelse bestemte jeg meg for å bruke kvalitative undersøkelser i form av semistrukturerte intervjuer. Det hadde vært mulig og benyttet en kvantitativ metode for oppgaven, men jeg ønsket å få en dypere og bedre forståelse for hvilke opplevelser og erfaringer de ansatte i barnehagen satt igjen med etter COVID19-pandemien. Det er derfor tenkelig at et spørreskjema ikke ville gitt den samme tyngden som et dybdeintervju. Informantene mine var pedagogiske ledere i tre ulike barnehager. Valget falt på pedagogiske ledere da de har vært med på å planlegge hvordan personalgruppen skulle gjennomføre det pedagogiske arbeidet under pandemien, og kunne i den forbindelse begrunne de ulike valgene som ble gjort under forarbeidet for gjenåpningen av barnehagen. Etter intervjuene renskrev jeg teksten, og noterte meg funn underveis.

Funnene ble katalogisert ut ifra hvilken barnehage de kom fra, på den måten ble det enkelt for meg å holde oversikt hvor de ulike funnene kom fra.

Planleggingen av intervjuet begynte med at jeg leste ulike tidsskrifter og undersøkelser om barnehage og korona for å få en bedre forståelse av hvordan jeg burde vinkle spørsmålene mine. Jeg konkluderte med at en åpen og positiv vinkling passet best for oppgaven min. Under et prosjektseminar om bacheloroppgaven på UiS fikk jeg en tilbakemelding om at det var mulig personalet ikke husket helt hvordan situasjonen var i starten av pandemien, og at det kunne være lurt at jeg var en medkonstruktør til svarene i intervjuene. Intervjuguiden ble formet med åpne spørsmål, samtidig som jeg la opp til å sette i gang en samtale rundt hvert spørsmål. Intervjuene ble gjennomført i de tre barnehagene, og varte i omtrent 40 minutter hver. Det kunne virke som om det å ha en samtale rundt pandemien hjalp informantene med å huske tilbake til hvordan det var å stå midt i det. Samtalene hadde en naturlig flyt, men det kunne av og til stoppe opp litt når jeg noterte. I slike situasjoner kan det kanskje være lettere for studenter som skriver bachelor i grupper, slik at en kan være intervjuer og den andre kan notere underveis. Jeg kunne kanskje fått med meg en medstudent til å notere for meg under intervjuet, men det hadde krevd mer logistikk enn hva det hadde vært verdt. Ett av intervjuene ble gjort i en barnehage hvor jeg har en personlig tilknytning. Informanten min fra den aktuelle barnehagen var en pedagogisk leder jeg ikke hadde møtt før, det var ikke et problem å skille de ulike rollene jeg hadde i forbindelse med denne oppgaven.

Ettersom funnene mine er katalogisert ut ifra hvilken barnehage de kommer fra, velger jeg i empiridelen av oppgaven å presentere dem på samme måte. På den måten blir det oversiktlig å se om noen av funnene går igjen hos flere av informantene. Til slutt vil jeg i empiridelen analysere hovedfunnene ved hjelp av rapporten fra OsloMet.

Empiri

Fjellbakken barnehage

Informanten min fra Fjellbakken barnehage het Evelyn. Hun er pedagogisk leder på en småbarnsavdeling (0 – 3 år), hvor hun til daglig jobber med en pedagogisk medarbeider og to assistenter. Evelyn opplevde den 12. Mars som rar. Personalgruppa var usikre på hva de skulle gjøre, og hvordan de skulle løse arbeidsoppgavene sine. De bruker den første tiden på å dokumentere skriftlig hvordan de tilrettelegger arbeidet framover, og setter seg inn i faglig stoff. De bruker også tiden på å jobbe med faglige satsningsområder. Personalet finner en trygghet i å kunne jobbe hjemmefra via datamaskin, dersom de føler det er nødvendig. På dette tidspunktet er det ikke så mange barn i barnehagen, så de ansatte rullerte på hvem som hadde barnegruppa hver dag. Av og til filmet resten av personalet videoer av at de fortalte eventyr eller sang sanger som de delte med resten av barnegruppa via MyKid, foreldre fortalte i ettertid at barna har hatt stor glede av videoene. Dagene var fortsatt fylt av usikkerhet og uklarhet når det gjaldt pandemien, men Evelyn opplevde at styrer lå forut for nasjonale tiltak, og følte at tryggheten til personalet ble ivaretatt. Ettersom de jobbet på en småbarnsavdeling, ble hele personalgruppa enige om å ikke avvise barna dersom de søkte trøst eller nærhet. De så på det som viktig å bekrefte barna, og gi klemmer og trøst når det var behov for det.

Etter hvert begynte de ansatte å sette seg inn i hva rødt nivå i barnehagen innebærer, og tilrettelegge for å åpne opp for hele barnegruppa igjen. Barnegruppa deles inn i kohorter, hvor de ansatte tar hensyn til hvilke barn som gjorde hverandre gode, slik at alle hadde noen nære venner i hver gruppe. Alder på barna i de ulike kohortene ble prioritert etterpå. Kohortene rullerte på hvilket rom de hadde inne på avdelingen. Alle rommene ble utstyrt med bøker, leker og formingsmateriell. Kohortene byttet også på å være ute. Uteområdet ble fordelt på de

forskjellige avdelingene, noe barna ikke alltid var fornøyde med. Evelyn sa det var vanskelig å styre barna unna leker de ønsket å leke med ute, som for eksempel dissene. Hun løste dette ved å gå oftere på tur enn vanlig. På den måten fikk avdelingene spredt seg mer, samtidig som at barna virket mer fornøyde. Barna i de ulike kohortene fikk også en helt annen voksentetthet enn tidligere. Evelyn var positiv til å ha jobbet i små, faste grupper. Hun merket seg at de mer sjenerte barn kom lettere fram på, og turte å delta i gruppa mer enn før. Det var også lettere å observere hvert enkelt barn i gruppa, for å se motorisk, språklig og sosial utvikling. På et spørsmål om hvordan Evelyn opplevde det kollegiale miljøet under pandemien, fortalte hun at det var et savn. I barnehagen pleide de ansatte å arrangere felles aktiviteter på fritiden, og de felles lunsjpausene ble ofte et samlepunkt i arbeidsdagen. Det interkollegiale ble et større savn enn hun hadde sett for seg. Personalet prøvde å arrangere møter og sammenkomster via Teams, men det opplevdes som kunstig. Teams ble også tatt i bruk for å kunne gjennomføre foreldremøter, men også dette ble noe kunstig. Pandemien førte til at personalet fikk dårlige foreldrekontakt generelt. Da foreldrene ikke fikk lov til å gå inn i barnehagen, kunne ikke de ansatte ha den lille samtalen med dem slik de pleide.

I intervjuet med Evelyn kom det frem at hun syntes at pandemien har påvirket inkluderingsarbeidet. Hun ble tidvis nødt til å avvise barnas interesser når det kommer til lek, da de ikke alltid hadde tilgang på akkurat det lekematerialet, særlig i uteområdet. De ulike uteområdene ble adskilt med gjerder, og barna kunne til enhver tid se de andre områdene. I et håp om å la barna få ha fine uteopplevelser på tross av mangel på tilgang til lekematerialet, tok Evelyn med seg kohorten sin på tur oftere enn vanlig. Gjennom å igangsette ulike inne- og uteaktiviteter klarte Evelyn å få barna til å føle seg som en del av en samlet gruppe, hvor også de sårbare barna fikk mulighet til å blomstre. De som før var mer tilbaketrukkne kom nå oftere på banen sosialt. I motsetning til inkluderingsarbeidet, påvirket ikke pandemien omsorgsarbeidet i stor grad. Barna fikk mer voksentetthet, og fikk den samme graden av omsorg som vanlig. Evelyn trakk frem hvor positivt det har vært å jobbe i faste, små grupper. I slike situasjoner ble det lettere for henne å observere hvert enkelt barn, og å dokumentere det hun så for videre arbeid. Det var også enklere for små grupper å holde fokus på aktivitetene som ble presentert for dem, det oppsto færre distraksjoner som kunne snu gruppens oppmerksomhet bort. Det siste funnet jeg ønsket å trekke frem fra samtalen med Evelyn var hvordan det kollegiale miljøet var under pandemien. Det som før pandemien hadde vært et nærmest vennskapelig forhold mellom kollegaer, hvor de hadde tilbrakt hverdager og

helger sammen på forskjellige aktiviteter og felleslunsjer, ble et stort savn når det brått opphører. Et omfattende sosialt nettverk ble fjernet i en tid som i ettertid vil bli sett på som svært krevende, rent sosialt.

Eventyrskogen barnehage

Informanten min fra Eventyrskogen barnehage het Jan. Han var pedagogisk leder på en storbarnsavdeling (3 – 6 år), hvor han til daglig jobbet med en konstituert pedagogisk medarbeider og to fagarbeidere. Jan fortalte at tidsrommet rundt den 12. Mars var hektisk og usikker. Nedstengningen kom litt uventet på personalgruppen, og de følte seg rådløse i starten. Personalet på avdelingen hadde ikke så mange barn som fortsatt var i barnehagen på dette tidspunktet, så de kunne gå tidlig i gang med forberedelser for den kommende tiden. De satte seg inn i fagstoff, og planla hvordan de skulle jobbe med årshjulet fremover. Et mulig problem kunne bli romfordelingen; avdelingen er ikke spesielt stor. Det finnes flere mindre rom rundt om i barnehagen, men de resterende avdelingene ville også kunne trenge disse rommene for å få kabalen til å gå opp. Jan hadde tidligere jobbet som pedagogisk leder i en naturbarnehage, og bestemte seg for å bruke mer av tiden med sin kohort ute. En fagarbeider ble også med på idéen, og sammen gjorde de klar en leir i et skogsområde like ved barnehagen. De satte opp en lavvo, og lagde et ildsted. Barnehagen hadde tidligere laget ulike lekeområder i skogen ved bruk av tau og treverk, så det ville vært mulig for to kohorter å dele opp området seg imellom. Jan og fagarbeideren ble enige om å ta tur på å bruke lavvoen og ildstedet, slik at de ikke overlappet. De valgte også å gå på turer oftere enn de pleier, slik at andre avdelinger fra barnehagen kunne bruke skogsområdet når de selv gikk på tur. Når andre kohorter hadde brukt noe av lekematerialet i skogen, fikk den ansatte ansvaret for å vaske fort over det som hadde blitt brukt. Barnehagen belagde seg på at rutinepreget vask og at områder var ute er nok til å forhindre smitte blant barna.

Da personalet skulle dele barnegruppa inn i kohorter, tok de høyde for hvilke barn som lekte bra med hverandre. Jan og fagarbeideren som planla å være mye ute tok også med i betraktning hvilke barn som tidligere har gitt uttrykk for å trives ute, og hvilke barn de selv trodde håndterte det best. Personalet utstyrte rommene inne med bøker, lekemateriell og noe formingsmaterieill. De to kohortene som var inne ruller på de to rommene, og valgte å gå oftere på tur enn de pleier. Kohortene som var ute, var enten i skogsområdet ved barnehagen

eller på tur. De spiste maten sin ved ildstedet, og gikk som oftest på do bak et tre. Ved noen anledninger måtte de bruke toalettet i garderoben, i slike tilfeller samarbeidet de to kollegaene i skogsområdet. Jan sa at hele personalgruppa opplevde det som positivt å jobbe i små grupper. Det gjorde det enklere for dem å observere hvert enkelt barn for å se hvordan de utviklet seg både kroppslig og kognitivt. Det ble også lettere for dem å gjennomføre ulike prosjekter. Utekohortene hadde prosjekter som dreiet seg om insekter, naturen og å gro grønnsaker. De sådde jordskokk i en kasse oppe i skogen, til stor glede for barna. De ble med på å luke, satt og vedlikeholdt jordskokken. Kohortene lagde også til to slengdisser, slik at hver kohort hadde en. Foreldrene kom med tilbakemeldinger om at barna stolt fortalte om jordskokken, og var positive til at barna hadde tilringte mye tid ute. Været var stort sett fint, og de hadde både lavvo og presenning dersom det ble mye regn. Ettersom kohorten oppholdt seg ute i skogsområdet, kunne Jan fortsette å ha en dialog med foreldrene ved levering og henting.

Arbeidet i små grupper gjorde det også enklere for alle å bli inkludert, ifølge Jan. Han opplevde det som lettere å fange opp dersom ett barn var utenfor leken, og etter hvert som kohortene ble vandt med å være avgrenset til seg selv, lekte de veldig fint sammen. Da båndene mellom kohortbarna ble tettere, oppsto det færre krangler barna imellom. For Jan dreiet omsorgsarbeidet i denne perioden om å tilrettelegge for at barnas behov ble dekket. Ildstedet ble et samlingspunkt hvor man varmet seg, men det hendte også at de hadde måltidene sine der. Selv om barna kranglet mindre, trengte de fortsatt trøst når de for eksempel falt eller slo seg. De gikk i ulendt terreng stort sett hele dagen, og spesielt i begynnelsen skjedde det mindre ulykker. Da var Jan klar med plaster og et fang å sitte på. Ettersom det var to kohorter ute i skogsområdet, hadde ikke Jan savnet den interpersonelle tettheten så mye. Han fortalte at han var en privat person, og at han foretrakk å ha pauser alene på kontoret til vanlig. I skogsområder benyttet han seg av muligheten til å snakke med fagarbeideren når ungene lekte for seg selv.

Det ble tydelig i intervjuet med Jan at han var svært positiv til å jobbe i mindre grupper. Han kunne lettere observere hvert enkelt barn, og hadde merket at barna knyttet tettere bånd til resten av kohorten sin. Gruppa brukte mye av tiden ute på prosjekter som fenget barnas interesser. Avdelingen var liten, så han løste de logistiske problemene ved pandemien

gjennom å bruke så mye av tiden som mulig i et skogsområde rett ved barnehagen, hvor han og en fagarbeider har satt opp lavvo, hang opp presenning og laget ildsted. De to kohortene vekslet på hvem som hadde hvilke deler av skogen, og kollegaene benyttet seg av muligheten til å prate med hverandre når ungene lekte selvstendig. Barna fikk trøst ved behov, som regel ved eventuelle knall og fall, noe som kunne skje hyppigere i starten av pandemien. Resten av omsorgsarbeidet besto av å sørge for at barnas behov var dekket. De varmet seg ved et bål når de var kalde, og spiste gjerne maten sin der også. Levering og henting skjedde utendørs, så Jan klarte å bevare foreldrekontakten. Foreldrene virket positive til at barna brukte så mye tid utendørs. Barna fortalte stolt om prosjektene sine til de foresatte, og etter at landet åpnet opp igjen ønsket noen av barna på avdelingen å fortsette med grønnsaksprosjektene, også barn som hadde fått høre om det ifra utekohortene.

Soltoppen barnehage

Informanten min fra Soltoppen barnehage het Trude. Hun var pedagogisk leder på en storbarnsavdeling (3 – 6 år), hvor hun til daglig jobbet med en pedagogisk medarbeider, en fagarbeider og en assistent. Da Norge stengte ned den 12. Mars, gikk Trudes første tanke til barna som måtte være hjemme, særlig da på barn som kanskje ikke hadde det så bra hjemme. Hennes avdeling hadde ingen barn hvor foreldrene var en del av de essensielle arbeidsgruppene, og personalgruppa fikk da god tid til å tilrettelegge for når barna returnerte til barnehagen. Trude bestemte at personalet skulle lage korte videosnutter hvor de sang, leste bøker og fortalte eventyr som barna fikk tilgang til på MyKid. Etter hvert ble formatet som om en av de ansatte hadde en samling for barna, noe som barna snakket mye om når de endelig kom tilbake til barnehagen. Siden det ikke var noen barn på avdelingen, valgte personalet selv om de ønsket å være fysisk i barnehagen, eller om de ville jobbe hjemmefra via datamaskin. De dokumenterte tilrettelegging og planlegging skriftlig, og delte barna inn i kohorter. Barna ble delt inn i kohorter ut ifra hvem som lekte godt sammen og alder. Personalet prioriterte også at skolestarterne som skulle begynne på samme skole fikk gå i samme kohort. Da kohortene var klare, forberedte hver ansatt sitt rom. De valgte å ha ett fast rom hver, og utstyrte rommene med bøker, formingsutstyr og lekemateriell. For å ikke bli for lei av de faste rommene, bestemmer Trude seg for å bruke barnehagens uteområde mer enn før. Det var veldig stort, og barna fikk mye plass å boltre seg på selv etter området var delt opp. Kohortene rullerte på de forskjellige uteområdene. Trude bestemte seg også for å oftere

på tur enn hun vanligvis ville gjort. Hun opplevde at på den måten lengtet ikke barna til andre uteområder eller barn fra andre kohorter like mye.

Trude opplevde å arbeide i små grupper som positivt. Det var enklere for henne å få alle barna med på forskjellige aktiviteter, og hun merket at spesielt ett tilbaketrukket barn kom mer ut av skallet sitt i løpet av kohortperioden. Hun fortalte at det også hadde vært lettere for hele personalgruppa å observere hvert enkelt barn i kohortene, noe som hadde ført til bedre kartlegging av barnas utvikling. Det hadde vært lettere å tilrettelegge for barn som hadde behov for det som et resultat av dette. Trude sa det var enklere å legge aktiviteter på et nivå hvor alle barna i gruppa kunne delta og bidra aktivt, og at barna selv ble mer inkluderende ovenfor resten av gruppa i leken. Etter hvert som barna forsto hvem de måtte forholde seg til, dannet de tettere bånd til barn de tidligere kanskje ikke ville forholdt seg så mye til. Under pandemien lot Trude kohorten sin henge opp tegninger og malerier de lagde på rommet deres, i håp om at barna skulle få en følelse av at det nettopp var deres rom. Hun presenterte også forskjellige aktiviteter for barna, og lot dem velge hva de ønsker å gjøre. På den måten unngikk hun at barna ville gjøre noe som ikke lot seg gjøre, som å være med barn fra andre kohorter. I stedet for å måtte avvise et ønske, presenterte hun flere gjennomførbare ønsker. Omsorgsarbeidet foregikk for det meste som vanlig, ifølge Trude. Hun sørget for at barnas behov ble møtt, og var tilgjengelig for kos og trøst under pandemien. Hun hadde forståelse for at også barna kunne syntes det var en merkelig og usikker periode, og at det var viktig for henne å være til stede for dem. Når det gjaldt hvordan det kollegiale miljøet var under pandemien, fortalte Trude at de opplevde et brått skifte etter at en i personalgruppa fikk påvist COVID19. Før hendelsen hadde flere i gruppa fortsatt å være med hverandre på fritiden, men det tok slutt da den positive testen kom. Frykten for at barnehagen måtte kunne stenge ned på grunn av at de ansatte ikke overholdt smittevernreglene satt en støkk i personalet, og etter det holdt de avstand frem til reglementet tillot dem å være sammen igjen. Heldigvis for barnehagen, og kanskje aller mest barna, spredte ikke smitten seg videre.

Inkluderings- og omsorgsarbeidet hadde ifølge Trude gått fint, selv om det kanskje hadde vært litt annerledes under pandemien. For å ikke måtte avvise barnas egne ønsker om aktiviteter, valgte hun å presentere flere forskjellige aktiviteter om gangen. Barna skapte nye og tette bånd til resten av kohorten sin, og var med på å gjøre rommet som de har i

barnehagen til sitt eget gjennom å dekorere det med selvlagd kunst. Trude forsto at barna kunne syntes tiden de er inne i er vanskelig, og var tilgjengelig for kos og trøst for de som trengte det. Trude stilte seg positiv til arbeid i små grupper. Det var enklere å observere barna, og å følge opp observasjonene med målrettet tilrettelegging for barn som hadde behov for det. Kohortene i barnehagen fikk faste rom, og kohorten brukte det store uteområdet oftere for å ikke gå lei av å være på det samme romme når de var inne. Det ble også gått oftere på tur enn vanlig. Noen av de ansatte brøt smittevernreglene og traff hverandre på fritiden, men stoppet når en i personalet testet positivt for COVID19. Trude savnet å treffe kollegaene sine som vanlig under pandemien. Felleslunsjen forsvant, og de få interaksjonene hun har med dem skjedde ute i et spredt uteområde.

Analyse

Hovedfunnene mine fra intervjuene var inkluderings- og omsorgsarbeidet, å jobbe i små grupper og å være mer ute eller på tur enn vanlig. Disse funnene ble nevnt av samtlige informanter og ble vektlagt som viktige på slutten av intervjuene, men stemte det over ens med svarene i rapporten fra OsloMet? Inkluderingsarbeidet hadde ifølge mine informanter vært noe annerledes under pandemien. Vennskap på tvers av avdelinger hadde opphørt, og ansatte hadde tidvis måtte avvise barnas interesse for hva og hvor de ønsker å leke. Vennskapene innad i kohortene hadde derimot blitt sterkere, og det kunne vi også se hos Oslobarnehagene (NIBR & BLU, 2021, s. 77). Leken hadde også hatt gode vilkår i de mindre gruppene, noe informantene mine også fortalte. Omsorgsarbeidet fortsatte i stor grad hos informantene mine, men også i barnehagene fra rapporten. Personalet opplevde at det var viktig å gi barna omsorgen de trengte, også fysisk nærhet (NIBR & BLU, 2021, s. 70). Både mine og OsloMet sine informanter mente det var viktig å ikke avvise barna den fysiske kontakten, og at dersom smittevern tilsa det burde barnehagene heller stengt ned igjen. Arbeid i små grupper ble trukket frem som noe positivt i intervjuene mine. Oslobarnehagene nevnte noen av de samme positive sidene som informantene mine, men også flere negative sider (NIBR & BLU, 2021, s. 76 – 78). De nevnte for eksempel at vennskap på tvers av avdelinger forsvant, og at det kunne oppstå en sårbar situasjon dersom den ansatte ble syk og trengte vikar. Når det gjaldt det å være mer ute eller på tur, kunne vi se at det stemte godt med hva OsloMet rapporterte. Flere barnehager sa at de hadde brukt mye mer tid ute, og da gjerne på tur utenfor barnehagens uteområde (NIBR & BLU, 2021, s. 69 – 70). Også i Oslobarnehagene kunne uteområdet bli trangt og inndelt i områder som ikke var like

attraktive for barna, og tur ble tatt i bruk flere ganger i uken (NIBR & BLU, 2021, s. 71 – 73). Flere fra personalet fortalte om at turene opplevdes som meningsfulle, og at de oppdaget flere turdestinasjoner i nærområdet sitt. Det var også andre fellestrekk i hvordan informantene hadde opplevd pandemien. Usikkerheten rundt arbeidet ble følt både i øst og vest, og flere opplevde at de hadde en stor arbeidsmengde foran seg (NIBR & BLU, 2021, s. 65 – 67). Noen valgte å jobbe i barnehagen, andre jobbet hjemmefra. Hva personalet har vektlagt når de har delt inn barnegruppa i kohorter er også likt, og hvilke hensyn de tok (NIBR & BLU, 2021, s. 68 – 69). Ut ifra sammenligningen kunne vi altså se at det er mye som har vært likt i løpet av pandemien. På området hvor det hadde vært ulikheter, kunne det virke som om informantene mine hadde valgt å trekke frem det positive ved saken. Det kunne vært en mulighet for at jeg hadde fått andre svar gjennom å ta i bruk en kvalitativ metode.

Drøfting

Inkludering

Inkluderingsbegrepet er som tidligere nevnt veldig omfattende, og det hadde antageligvis vært mulig og skrevet en hel oppgave om det alene. For å holde meg til oppgaven, ønsket jeg å drøfte hva informantene mine har fortalt om inkludering, og om hvordan inkluderingsarbeidet har vært under COVID19-pandemien. Gunnestad beskriver inkludering som en kontinuerlig prosess der det enkelte barnet får delta i samvær og fellesskap ut ifra sine forutsetninger (Gunnestad, 2019, s. 175). Videre skriver han at ulikheter blant barn er naturlig, og at barnehagen må tilrettelegge for både likheter og ulikheter i barnegruppa. Larsen og Slåtten skriver at barn både inkluderer og ekskluderer jevnaldrende, og at utestengelse fra barnefellesskapet vil være i strid med barnets krav på inkludering (Larsen & Slåtten, 2019, s. 311). Det informantene mine fortalte meg om hva de legger i begrepet stemmer overens med hvordan Gunnestad, Larsen og Slåtten beskriver det. Informantene forteller også om hvordan de har prøvd å få kohortene sine til å føles som et fellesskap. Barna i kohortene knytter tettere bånd til hverandre, noe også OsloMet rapporten viser (NIBR & BLU, 2021, s. 77 – 78). Da barna måtte forholde seg til de andre barna i kohortene sine, fikk de muligheten til å utvikle leken. Det ble på den måten lettere å inkludere resten av barna i kohorten, noe informantene mine også sier i intervjuene sine. På en annen side så melder noen av Oslobarnehagene om at når kohortene fungerte som selvstendige enheter, svekket det fellesskapet i barnehagen (NIBR & BLU, 2021, s. 71). Følelsen av barnehagen som en enhet blir svekket til fordel for at kohorten blir fellesskapet i tiden fremover. Samtidig opplever

informantene mine at de må avvise noen av innfallene til barna, for å opprettholde smittevernsreglementene. Vennskap på tvers av avdelinger og kohorter blir brutt, og tur blir brukt for å avlede fra lekematerialer som ikke er tilgjengelige (NIBR & BLU, 2021, s. 78). Barnehagefellesskapet har krympet, og kohorten er for øyeblikket det eneste fellesskapet som består.

Barna viser seg til å være flinke å inkludere hverandre innad i kohorten, men har barnehagelærerne klart å bevare mangfoldet når de har satt sammen kohortene? Informantene mine sier ikke noe om at mangfold var en prioritering da de satte sammen gruppene, og det samme kan vi se blant Oslobarnehagene (NIBR & BLU, 2021, s. 68 – 69). Moe og Valseth skriver at en inkluderende barnehage må tilrettelegge miljøet for alle barn, og det er tenkelig at informantene mine har lagt vekt på å likestille alle barna når det kommer til dette punktet (Moe & Valseth, 2014, s. 354 – 355). Kanskje de pedagogiske lederne la vekt på at kohortene skulle settes sammen av barn som hadde gode relasjoner til hverandre på forhånd, og som lekte godt sammen i håp om at det igjen skulle føre til at barn med ulike bakgrunner skulle lettere inkluderes i leken av de andre barna. Moe og Valseth skriver også at barn med utviklingshemninger vil lære seg å utvikle seg sammen med andre barn i barnehagen, og at det vil gi dem tilhørighet blant sine jevnaldrende (Moe & Valseth, 2014, s. 357 – 358). Det er tenkelig at gjennom å ikke bevisst tenke på mangfold og likestilling ved kohortenes dannelse at nettopp mangfoldet og likestillingen har blitt vedlikeholdt allikevel, ved å la barn med ulike bakgrunner få bli en del av et mindre og tettere knytt fellesskap som kohortene i ettertid har vist seg å være. Informantene mine sier også i intervjuene sine at det har vært enklere å observere og tilrettelegge for hvert enkelt barn under kohortperioden, noe som kan ha gjort det enklere å gjennomføre aktiviteter og opplegg hvor alle barna kan delta med de samme forutsetningene. Dersom det er tilfellet, kan kohortene ha gjort det enklere for personalet å likestille barna, uavhengig av ulike bakgrunner.

Omsorg

Omsorgsbegreper er, i likhet med inkluderingsbegrepet, svært omfattende. Av samme grunn som med inkludering, vil jeg her drøfte hva informantene mine sier om omsorg og omsorgsarbeidet under pandemien. Tholin skriver at synonymer for omsorg kan være å ta vare på eller å vise omtanke for andre, noe som passer overens med hvordan informantene

mine definerer begrepet (Tholin, 2013, s. 17). Under pandemien gjør de så godt de kan for å ta vare på barna, og se til deres behov. Personalet er klar over at også barna kan være påvirket av situasjonen de befinner seg i, og at de kan ha andre behov enn tidligere. De ansatte forbereder seg derfor på å være mer forståelsesfulle ovenfor barn som kanskje trenger litt mer omsorg enn andre i tiden som kommer, og er med det klar over de kontekstuelle faktorene rundt omsorgen de skal yte (Tholin, 2013, s. 67). Men selv om personalgruppa har forberedt seg på hvordan de skal yte omsorg ovenfor barna på best mulig måte, er det noe annet å skulle gjøre det i praksis. Det finnes ingen fasit for omsorg, man bruker ofte en blanding av lært teoribasert kunnskap og metodikk (Tholin, 2013, s. 95 – 98). Ulike situasjoner kan kreve ulike måter å gå frem på, og man kan bruke ulike teoretiske tilnærminger for å oppnå ønsket effekt. Målet bør være å danne en omsorgsrelasjon, hvor den ansatte blir berørt av situasjonen, og svarer på den, og at barnet bekrefter omsorgsinitiativet. Men hva vil det si at personalet blir berørt? Det kunne også blitt kalt følelsesmessig involvert (Tholin, 2013, s. 98 - 100). Når man er åpen og tilgjengelig er det lettere å forstå verden fra barnets perspektiv, og det blir enklere å møte hvert barn med blanke ark. Det kan også være lurt for den ansatte å reflektere over hva som fanger ens oppmerksomhet. Er det barn som er positive, eller er det barn som trigger en følelse av empati i en? Å være klar over hva man trekkes mot kan tydeliggjøre hvilke barn man enklere berøres av, og hvilke barn man kanskje må anstrenge seg mer for å forstå og bli kjent med. Det er tenkelig at de ansatte har blitt godt kjent med barna i hver sin kohort, og at de har over tid blitt flinkere til å se hvert enkelt barns behov i gruppen. Solvoll, gjengitt i Tholin (Tholin, 2013, s. 161), definerer ulike omsorgsferdigheter, ferdigheter som informantene viser gjennom sine intervjuer at de besitter. De skaper gode relasjoner til barna i kohortene sine, og tar hele tiden avgjørelser om hva som er best for barna basert på faglige vurderinger. Relasjonen og situasjonen til hvert enkelt barn legges til grunne for hvordan de går frem når de skal yte omsorg for barnet, og utøvelsen blir et resultat av den ansattes holdninger, faglige kunnskaper og ferdigheter som situasjoner krever.

OsloMets rapport viser til at de ansatte i Oslobarnehagene opplevde det som viktig å gi barna den omsorgen de trengte, også fysisk nærhet (NIBR & BLU, 2021, s. 70). Informantene mine forteller det samme i intervjuene sine. En pedagogisk leder fra rapporten sier at dersom nærkontakt er så farlig, burde barnehagene stenges ned. At en tilsynelatende samlet yrkesgruppe setter det å utøve omsorg i form av fysisk nærhet på tross av smittevernsreglementer sier noe om hvor viktig det er å ikke avvise barna fysisk når de

trenger det. Fysisk nærhet kan være et godt eksempel på en omsorgsrelasjon (Johansson et al., 2015, s. 123 – 124). Når barnet kommer gråtende bort og strekker seg til en ansatt, er det et tydelig tegn på at barnet ønsker omsorg. Omsorgsyteren vet i dette tilfellet at mottakeren vil ta imot handlingen som omsorg, og omsorgsrelasjonen oppstår. Ved å avvise barnet i en slik situasjon, kan man risikere å ødelegge relasjonen barnet har til en. Under pandemien har barna som tidligere nevnt vært i kohorter, og har hatt en ansatt som har hatt ansvar for dem. I rapporten fra OsloMet reiser de spørsmål om hvorvidt det er mulig at barn som har hatt så tett kontakt med en bestemt ansatt kan bli avhengige av den ansatte (NIBR & BLU, 2021, s. 78). På grunn av rammene som pandemien og kohortene har satt på de små barna, har de ikke fått muligheten til å utforske omgivelsene rundt seg som normalt, og har ikke fått anledning til å bli trygg på de andre ansatte på avdelingen. Når de minste barna ikke lenger kan utforske utenfor sin trygge base, vil det å returnere til en normal barnehagehverdag kunne virke skremmende og ukjent for dem. Det er da tenkelig at barnet kan bli avhengig av den ansatte som har vært i samme kohort, og at utviklingen av en autonom personlighet kan ta lenger tid enn ønskelig (Tholin, 2013, s. 130 – 131). I rapporten ser vi også at det er usikkerhet rundt smittevern og mat, og over hvorvidt barna skal få smøre egen mat eller å ta frukt selv (NIBR & BLU, 2021, s. 71). Også dette kan være med på å forsinke utviklingen av et autonomt selv, og at barna får færre sjanser til å prøve å løse ulike oppgaver selv. Gjennom å finne egne løsninger på problemer som å kle på seg yttertøy selv får barna muligheten til å bli selvstendige individer, og ikke avhengige og hjelpeløse individer. Det må være en balanse i omsorgsarbeidet som gir barna sjansen til å få prøve selv, men hvor man også kan gå inn og hjelpe der hvor det er nødvendig.

Små grupper

Et av problemene OsloMet rapporten tar opp med kohortene er at det ikke fungerte optimalt for personalet å ha ansvaret for kohorten hele dagen alene (NIBR & BLU, 2021, s. 77 – 78). Det hendte at de måtte forlate resten av barnegruppa for å dekke behov hos enkeltbarn, og de fikk ikke tatt pauser i løpet av dagen. Situasjonen forberedt seg når barnehagene begynte å innføre samarbeidskohorter. Samarbeidet gjorde det også mulig for barn å etablere og opprettholde vennskap på tvers av kohorter og avdelinger, noe en av informantene mine stilte seg positiv til. En annen informant benyttet seg av samarbeidskohorter en god stund før det ble vanlig praksis i resten av landet. Samarbeidet åpnet også opp for et tettere kollegialt miljø, noe en av informantene mine savnet når det var borte.

Informantene mine var alle enige om at det var enklere å observere hvert enkelt barn i kohortene. Öhman skriver at som observatør til barns lek kan den pedagogiske lederen observere barnas samspill, og se hvordan barnas utviklingsnivå er (Öhman, 2012, s. 244). I mindre grupper, som en kohort er, vil det være færre forstyrrende elementer som den ansatte må ta seg av. Det er derfor tenkelig at det er lettere å observere barna i for eksempel lek, men også i de fleste andre situasjonene som måtte oppstå i hverdagen. Når gruppene er små, er det også mulig at det er lettere for den ansatte å holde styr på hvor barna er til enhver tid, og hva de driver med. Selv godt tilrettelagte observasjoner kan bli forstyrret i en vanlig barnehagehverdag, og slike forstyrrelser kan i verste fall gjøre observasjonen verdiløs (Løkken & Søbstad, 2013, s. 60 – 61). Løkken og Søbstad skriver også at det noen ganger kan være nødvendig å bli fritatt fra å gjennomføre andre arbeidsoppgaver enn å observere, og at den pedagogiske lederen trenger tid til å gå igjennom notatene sine fra observasjonen (Løkken & Søbstad, 2013, s. 56 – 57). I kohortene er det rimelig å anta at det er mulig å gjennomføre en observasjon og de daglige arbeidsoppgavene, da barnegruppa var mindre enn vanlig. Når det gjelder å få tid til å bearbeide materialet fra observasjonen, vet vi at personalet ikke fikk tid til plantid eller pauser (NIBR & BLU, 2021, s. 74 – 75, 78). Når samarbeidskohortene trer i kraft, melder Oslobarnehagene at de bruker mindre tid i plantiden enn før, fordi de vet hvor vanskelig det var med å være en ansatt med to kohorter. De sier også at de har gjennomført møter digitalt på kveldstid. Det er mulig de pedagogiske lederne gikk igjennom materialet etter observasjonene på kveldstid, eller etter at barna går hjem for dagen. Barnehagene opererte som kjent med kortere åpningstid i starten av pandemien, noe som kan ha gitt rom for å bruke resten av arbeidsdagen på kontoret.

Avslutning

Etter å ha jobbet med denne bacheloroppgaven ser jeg at det er mange forskjellige måter å gå videre ut ifra denne oppgaven. Man kunne brukt en kvantitativ metode, slik som OsloMet rapporten gjorde. Dersom jeg skulle skrevet oppgaven på ny, ville jeg vurdert å sende ut en spørreundersøkelse til flere barnehager i distriktet. Jeg ville kanskje vurdert både en kvalitativ og en kvantitativ metode, men det er tenkelig at det hadde blitt for mye materiale for oppgavens omfang. Det hadde også vært mulig å vinkle oppgaven annerledes. Foreldresamarbeid og foreldrekontakt, hvordan har det gått når personalet har fått så få

muligheter til å prate med foreldrene? Hvordan har foreldrene opplevd barnehagehverdagen i løpet av pandemien? Opplever de å ha like stor oversikt som tidligere? Kohortene har brukt mye av tiden i barnehagen på å være ute, hvilken effekt har det hatt på barn og personalet? Noen studier har linket friluftsliv og psykisk helse, det er noe man kunne undersøkt nærmere. Jeg synes emnet barnehagen og COVID19 er veldig spennende, og det er mange interessante vinklinger man kan ta på en oppgave som dette. En barnehagelærer skal være kreativ, og når det gjelder vinkling kan man virkelig la fantasien styre hvor man ender opp!

For å konkludere, hvilke opplevelser og erfaringer sitter barnehagepersonalet igjen med etter COVID19? Det har vært en hektisk og tidvis uoversiktlig periode. Det var mye som måtte planlegges og tilrettelegges, samtidig som det fortsatt var noen få barn i barnehagen. De ansatte benyttet seg av å jobbe hjemmefra, men også å jobbe fysisk i barnehagen. Når barna ble delt inn i kohorter, la de ansatte vekt på hvem som hadde god kjemi sammen. De la også vekt på hvem som gjorde hverandre gode. Kohortene hadde positive og negative sider. Det var lettere å observere hele gruppa under pandemien, og barna ble godt kjent innad i gruppene. De ansatte fikk først ikke muligheten til å ta pause eller å bruke plantiden sin, og det hendte at de måtte avvise barns ønsker om hva de ville leke med da det ikke var tilgjengelig for deres kohort på det aktuelle tidspunktet. For å få den logistiske kabalen til å gå opp valgte flere kohorter å gå på tur oftere enn vanlig, og tilbragte mye mer tid ute enn de pleide. Noen opplevde pandemien som ensom, og det kollegiale miljøet som forsvant ble et stort savn. Inkluderingsarbeidet har vært litt annerledes under pandemien. Personalet må som tidligere nevnt av og til avvise barns innfall, men de merker også at barna blir flinkere til å inkludere hverandre i leken. Omsorgsarbeidet har pågått som normalt. De ansatte fortsetter å se til barnas behov, og tilbyr barna som trenger det fysisk nærhet på tross av pandemien. En informant ifra OsloMet rapporten går så langt som å si at dersom COVID19 er så smittsomt at de ikke kan gi barna fysisk nærhet, kan de like greit stenge ned barnehagene. For meg sier det noe om hvor viktig fysisk kontakt er for barn, da særlig små barn, når nesten en hel arbeidsgruppe trosser potensiell fare for egen helse for å gi barna den omsorgen de har krav på. Det virker også som om hver av informantene mine har gjort seg flere erfaringer i løpet av nedstengningen som kan gjøre resten av COVID19-pandemien enklere å håndtere. Personalet vet nå hvilke tiltak som fungerte bra, og hva de bør jobbe mer med for å gjøre det best mulig for alle involverte parter. Jeg tror også at erfaringene kan ha noe å si for hvordan barnehagen tar i bruk mindre grupper fremover, uavhengig av om det er en pågående pandemi eller ei. De

ansatte kan enklere tilrettelegge for hele gruppen, og det kan virke som om barn som trenger ekstra hjelp blir oppdaget lettere. Barnehagens håndtering av pandemien gir meg tro på at den kan håndtere hva det måtte være!

Litteraturliste

Gunnestad, A. (2019). *Didaktikk for barnehagelærere: En innføring* (2. utg.).

Universitetsforlaget

Johansson, E., Fugelsnes, K., Mørkeseth, E. I., Röhle, M., Tofteland, B. & Zachrisen, B.

(2015). *Verdipedagogikk i barnehagen*. Universitetsforlaget.

Larsen, A. K. & Slåtten, M. V. (2019). *En bok om oppvekst: Samfunnsfag for*

barnehagelærere (5. utg.). Fagbokforlaget.

Løkken, G. & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen* (4. utg.).

Universitetsforlaget

NIBR & BLU. (2021). *Håndtering og konsekvenser av koronautbruddet for barn og barnehager*. (Samarbeidsrapport 2021). OsloMet.

<https://fagarkivet.oslomet.no/handle/20.500.12199/6502>

Moe, M. & Valseth, M. L. (2014). En barnehage for alle: med inkludering som overordnet

mål. | P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle: Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen* (3. utg., s. 353 – 376). Universitetsforlaget.

Tholin, K. R. (2013). *Omsorg i barnehagen* (3. utg.). Fagbokforlaget.

Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Pedagogisk Forum.

Vedlegg

Vedlegg #1: Intervjuguide

Spørsmål 1: Hvordan opplevde du 12. Mars, 2020 / nedstengingen av Norge?

Spørsmål 2: Hvordan forberedte du deg/avdelingen til å gå fra nedstenging til rødt nivå?

Spørsmål 3: Hvilke hensyn tok du/dere da dere delte barnegruppa inn i kohorter (barns medvirkning, f.eks.)?

Spørsmål 4: Hvordan har du/dere jobbet annerledes under pandemien?

Spørsmål 5: Hvordan har det vært å jobbe i små grupper, versus i større grupper (Faste grupper, et stort fellesskap)?

Spørsmål 6: Hvordan har du opplevd at sårbare barn har taklet pandemien (mindre grupper, færre voksne)?

Spørsmål 7: Hvordan har du opplevd at inkluderingsarbeidet har gått under pandemien?

Spørsmål 8: Hva legger du i begrepet «inkludering»?

Spørsmål 9: Hvordan har du opplevd at omsorgsarbeidet har gått under pandemien?

Spørsmål 10: Hva legger du i begrepet omsorg?

Spørsmål 11: Hvordan opplevde du det kollegiale miljøet under pandemien?

Spørsmål 12: Hvilke erfaringer har du gjort deg under/etter pandemien?

Spørsmål 13: Hva tenker du vi kan lære av pandemien, og om arbeid i små grupper/kohorter?

Spørsmål 14: Er det noe du skulle ønske dere hadde gjort/løst annerledes?

Vedlegg #2: Samtykkeskjema

Vil du delta i Forskningsprosjektet Hverdagspraksiser? Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å involvere barnehagelærerstudenter i forskning som bidrar til mer kunnskap om hverdagspraksiser som fremmer lek, kommunikasjon og tilhørighet i barnehagen. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Gjennom Hverdagspraksiser skal barnehagelærerstudentenes Bacheloroppgaver knyttes til forskning som skjer ved Universitetet i Stavanger ved Institutt for barnehagelærerutdanningen, og det nasjonale barnehageforskningssenteret FILIORUM1 finansiert av Norges Forskningsråd. Det overordnede målet for alle Bacheloroppgavene er å få mer kunnskap om hverdagspraksiser i barnehagen innenfor temaene: digital kompetanse, lek, tilhørighet/mangfold, kreativitet, bærekraft og ledelse. Problemstillingene vil variere innen rammen av de tematiske områdene. Studentenes Bachelorsoppgaver tilsvarer 15 studiepoeng (¼ studieår) og datagrunnlaget de bygger oppgavene sine på er korte observasjoner i barnehagen, intervjuer, eller spørreskjema. Dataene som samles inn skal i første rekke brukes til studentenes Bacheloroppgaver, men vi vil også i dette brevet spørre om lov til å bruke dataene videre i forskning i FILIORUM – Senter for barnehageforskning. Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger (UiS) ved Institutt for barnehagelærerutdanning og FILIORUM – Senter for barnehageforskning er ansvarlige for prosjektet. Samarbeidspartnere er barnehageeiere i Rogaland som har kommet med ønsker om tema de vil ha belyst gjennom studentenes Bacheloroppgaver.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i prosjektet fordi du arbeider i en barnehage eid av en av våre samarbeidspartnere i prosjektet. Barnehageeier har valgt ut barnehagen du arbeider i til å være med i prosjektet. Spørsmål om deltakelse sendes til alle ansatte i denne barnehagen som er aktuelle for studentenes problemstillinger. Det er ikke sikkert du vil inngå i datainnsamlingen, selv om du gir tillatelse.

Hva innebærer det for deg å delta?

Ved å delta i prosjektet vil barnehagelærerstudenter ved UiS få mulighet til å besvare problemstillinger i sine Bacheloroppgaver gjennom tilgang til praksisfeltet som videre bidrar til forskning om hverdagspraksiser i barnehagen.

Metoder som vil bli brukt er ikke- deltakende observasjon, deltakende observasjon, intervju og spørreskjema. Ikke-deltakende observasjon betyr at studenten er tilstede og observerer barn og ansatte i barnehagen uten at de selv deltar aktivt i det som foregår. Deltakende observasjon er nødvendig når studentene skal prøve ut didaktisk opplegg sammen med ansatte og barn i barnehagen. Det er ikke lov å gjøre lyd- eller videoopptak. Opplysningene

registreres gjennom studentenes notater som vil være anonymisert og oppbevart på sikker maskinvare. I den ferdige oppgaven vil det ikke være mulig å gjenkjenne barn, ansatte eller barnehagen dataene er samlet inn i. Det er kun studenten som har opplysninger om dette. Studenten har taushetsplikt, og ingen, heller ikke veileder, vil vite hvilke barn eller hvilken barnehage dette dreier seg om. I de tilfeller observasjon i barnehagen er aktuelt vil 1 <https://www.uis.no/forskning-og-ph-d/forskningscentre/filiorum-senter-for-barnehageforskning/> Side 2 av 3 studenten forholde seg til gjeldende korona-restriksjoner og smittevernsprosedyrer. Gjennom spørreskjema eller intervju med ansatte vil det ikke åpnes for spørsmål om enkeltbarn.

Ved intervju er det kun tillatt å skrive notater, mens spørreskjema fylles ut og registreres elektronisk. Det kan i noen tilfeller være aktuelt å lagre data innsamlet via intervju, spørreskjema, eller observasjon, til videre forskning i FILIORUM. Data lagres på sikker server og krever tillatelse av involverte.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger og data samlet inn om deg vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

I tilfeller der det gjøres observasjon av ansatte i barnehagen vil kun de ansatte som har gitt samtykke bli observert. Samtlige ansatte som skal intervjues må ha gitt tillatelse til dette. I gruppeintervju må alle som intervjues ha gitt slik tillatelse. Det skal ikke gjøres lyd-, bilde- eller videoopptak.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er kun student som vil ha tilgang til opplysninger om ditt navn, hvilken barnehage du arbeider i, og andre detaljer knyttet til datainnsamlingen. Veileder og prosjektgruppe ved UiS vil ha tilgang til anonymiserte data som samles inn. Deltakere vil ikke kunne gjenkjennes hverken i Bacheloroppgaven til studentene eller i eventuelle andre publikasjoner der dataene brukes.

Alle data vil ivaretas gjennom sikker lagring i tråd med UiS retningslinjer, og vil anonymiseres slik at opplysningene ikke vil kunne spores tilbake til kilden. Dette kan gjøres ved at barna/barnehageansatte/barnehagen får fiktive navn eventuelt nummer. Dataene oppbevares på tilgangsbegrenset og passordbeskyttet maskinvare.

Barnehageeierne som har deltatt i prosjektet vil kun få tilgang til resultater gjennom studentenes Bacheloroppgaver der ansatte, barn, og barnehager er anonyme.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres innen Bacheloroppgaven er godkjent slik at ingen data kan spores tilbake til kilden, noe som etter planen er februar 2022.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet (etter at data er samlet inn, men før oppgaven er avsluttet og dataene anonymisert), har du rett til:

- innsyn i data og personopplysninger som er registrert om deg. Du har også rett til å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet og eventuelt slettet opplysninger om deg,
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Etter at anonymisering er foretatt kan du ikke identifiseres i datamaterialet og det vil derfor ikke være mulig å hente ut data om deg.

Ønsker du mer informasjon om datainnsamlingen, kan dette fås ved henvendelse til prosjektansvarlig ved UiS (se kontaktinformasjon på samtykkeskjema). Side 3 av 3

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Institutt for barnehagelærerutdanning/FILIORUM, Universitetet i Stavanger ved

professor/senterleder FILIORUM Elin Reikerås elin.reikeraas@uis.no, eller administrativ
koordinator FILIORUM Secilie Schelbred filiorum@uis.no

• Vårt personvernombud: Rolf Jegervatn rolf.jegervatn@uis.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

• NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på
telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen Elin Reikerås Secilie Schelbred

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Hverdagspraksiser, og har fått anledning
til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- ◆ å delta i observasjon i barnehagen
- ◆ å delta i intervju og/eller spørreskjema Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles i
henhold til de tillatelser jeg har gitt ovenfor.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg #3: NIBR & BLU rapport, s. 65

7 Barnehagelæreres opplevelser og erfaringer

Ansatte i barnehager tilhører gruppen med samfunnsviktige funksjoner. Det pedagogiske
personalet i barnehagene er nøkkelpersoner med et stort ansvar for å gi barn et godt
pedagogisk tilbud. Dette gjelder særlig de pedagogiske lederne, som ifølge rammeplanen har
ansvar for å lede, planlegge og iverksette det pedagogiske arbeidet i tråd med et godt faglig
skjønn (Utdanningsdirektoratet, 2017, p. 16). Ansvarer tilsier at de i en tid med usikkerhet,
uforutsigbarhet og endringer i organisering og av hverdagslivet i barnehager, har stått overfor
mange og vanskelige avgjørelser i tillegg til ekstra arbeidsoppgaver. I hvilken grad de har
kunnet bruke sitt faglige skjønn som forutsetter at det finnes valgmuligheter, eller om
barnehagelærerne i denne spesielle situasjonen har vært under en handlingstvang som setter
det faglige skjønn til side, er et åpent spørsmål (jf. Børhaug et al., 2018, p. 41). I vårt utvalg
og som medforskere i denne undersøkelsen, er både pedagogiske ledere og barnehagelærere
representert. Vi har valgt å ikke skille mellom pedagogiske ledere og barnehagelærere i denne

fremstillingen og bruker betegnelsen barnehagelærer for begge gruppene. I denne delen skal vi gå inn på hva de pedagogiske lederne og barnehagelærerne i vårt materiale har gitt uttrykk for i fokusgruppesamtaler og i vlogger. Vi skal prøve å synliggjøre deres erfaringer og opplevelser i tiden som har gått fra nedstengningen av barnehagene 12. mars via gjenåpning og frem til november 2020. Sentrale temaer i dette kapittelet er barnehagelærernes beskrivelser og vurderinger av hverdagslivet i barnehagene i de ulike fasene av koronaperioden, barnehagelærernes arbeidssituasjon i de ulike fasene fra nedstengningen til november 2020 og hvordan de vurderer de endringene som ble gjort i organiseringen i barnehagene. Det gjelder særlig inndelingen i kohorter, spørsmål om barnehagens bemanning og åpningstider. I kapittel 8 ser vi nærmere på foreldres erfaringer fra koronaperioden, mens kapittel 9 omhandler barnehagebarnas opplevelse av barnehagen i denne perioden. Som det vil framgå av teksten, er det mange av de samme temaene som er sentrale hos alle de tre informantgruppene.

7.1 Nedstenging 12. mars: Usikkerhet og stort arbeidspress

Barnehagelærerne ga uttrykk for at de opplevde at nedstengningen kom plutselig. Selv om noen var forberedt gjennom sosiale medier, skapte situasjonen høy grad av usikkerhet. Informasjonen barnehagelærerne fikk, kom delvis fra styrere og delvis fulgte de selv med på nyheter på internett. De opplevde at informasjonen både kunne være uklar og motstridende. Barnehagelærernes situasjon endret seg fra å være rimelig forutsigbar, der de hadde oppgaver som var relativt klart definerte, til en situasjon med en fremtid som var uforutsigbar. De visste ikke om de skulle handle som om barnehagene skulle være stengt over lengre tid eller skulle de være klar til å åpne barnehagene igjen noen dager senere: «Vi fjernet alt av leker og møbler på avdelingen for å kunne ta imot barn igjen. Etter hvert lurte vi på om det kom til å bli en lengre nedstengingsperiode.»

[Vedlegg #4: NIBR & BLU rapport, s. 66](#)

Barnehagelærerne opplevde at de fikk mange spørsmål fra foreldre som de ikke kunne svare på. Informantene la videre vekt på at styrerne hadde en viktig funksjon i nedstengningsfasen og la ned et betydelig arbeid for å søke og klargjøre informasjon selv om også de var usikre. «Informasjonen var veldig tydelig i første fase. Vi fikk vite hva vi skulle gjøre. Det kan hende at vi var veldig heldig her på huset. Vi fikk god informasjon fra styrer.»

7.1.1 Beredskapsbarnehager

Alle barnehagene i utvalget fungerte som beredskapsbarnehager for barn med foreldre som var ansatt i samfunnskritiske funksjoner eller andre med viktige samfunnsfunksjoner. Det var svært ulikt hvor mange barn som benyttet dette tilbudet. Noen barnehager hadde 10 -15 barn på beredskaps plass, mens andre hadde tre til fire barn. Da reglene endret seg fra krav om at begge foreldrene måtte ha samfunnskritiske eller viktige samfunnsfunksjoner, til at retten til opphold i barnehagene også gjaldt om en av foreldrene hadde en slik funksjon, ble det flere barn i barnehagene. Det så ikke ut til å være sammenheng mellom antall barn i beredskapsbarnehager og barnehagenes størrelse. Også når det gjaldt driften av beredskapsbarnehager, syntes det å være en del uklare retningslinjer. For eksempel opplyste en av informantene at det var uklart om barna kunne være sammen med andre barn i barnehagen eller om bare søsken kunne være sammen. Barnehagelærerne opplevde videre at det var uklart hvilke yrkesgrupper som hadde samfunnskritiske funksjoner eller viktige samfunnsfunksjoner. Det medførte en del diskusjoner med foreldre. I hovedsak var det styrerne i barnehagene som håndterte diskusjoner med foreldrene omkring dette spørsmålet, men noen av barnehagelærerne opplevde at uklarheten og diskusjonene med foreldre, var belastende for samarbeidet med foreldrene.

7.1.2 Sårbare barn

Under nedstengningen av barnehagene var det en særlig bekymring for sårbare barn. Barnehagelærernes erfaringer var at dersom det var opprettet kontakt med spesialisttjenester, så ble dette tilbudet opprettholdt. De ga også i noen tilfeller tilbud til familier om avlastning, som innebar at barna var i barnehagene noen timer daglig. Det kunne være ulike forhold som gjorde familiene sårbare, blant annet foreldrenes sykdom eller at familiene ikke hadde tilgang til for eksempel besteforeldre, som avlastning.

7.1.3 Barnehagelærernes arbeidssituasjon

Nedstengningen av barnehagene innebar at barnehagelærernes arbeidssituasjon, på kort og lengre sikt, var uklar. De første dagene var i noen av barnehagene preget av beskjeder og kontrabeskjeder. Skulle de ansatte møte på jobb dagen etter, eller skulle de være hjemme? Kunne de ansatte møtes fysisk til møter og planleggingsdager?

Vedlegg #5: NIBR & BLU rapport, s. 67

Styrene i barnehagene hadde ulike forventninger og krav til hva barnehagelærerne skulle gjøre i nedstengningsperioden, blant annet til hyppighet i kontakt med barn og foreldre. Noen hadde kontakt med barn og foreldre flere ganger i løpet i denne perioden, mens andre hadde kontakt en gang, men åpnet for at foreldre kunne ta kontakt ved behov. En barnehage la ut samlingsstunder og bilder på nettet, mens en annen laget aktivitetspakker som foreldrene kunne hente i barnehagen. Dette kan sees som virkemidler for å skape sammenheng og kontinuitet i barnas liv. Barnehagelærerne var dels på jobb i barnehagene, og dels arbeidet de hjemmefra. De opplevde at de både måtte drifte barnehagen og hjemmekontor. Når de arbeidet hjemmefra, var det særlig faglig oppdatering som preget arbeidet, i tillegg til digitale møter. De digitale møtene var til dels preget av tekniske utfordringer ettersom ikke alle ansatte var vant til å bruke digitale hjelpemidler og kvaliteten på nettforbindelse varierte. Noen barnehagelærere måtte føre logg over arbeidet de gjorde fra hjemmekontorene, mens andre ikke måtte det. Barnehagelærerne ga uttrykk for at de hadde et stort arbeidspress i denne perioden: «Jeg følte at lederne hadde en urealistisk forventning til hva vi skulle gjøre og at de var redde for at vi ikke gjorde nok. Det var veldig tydelig at vi skulle jobbe fra klokken åtte til fire, og det ble oppmuntret med skryt til de som hadde gjort mest kursing for eksempel i språkløyper (...) Det ble veldig mange forventninger og så prøver man å fortelle at som barnehageansatt kan man ikke jobbe hjemme. Det går jo ikke. Det er begrenset for hvor mange periodeplaner man kan skrive. (...) Dette førte til et stort press.» Arbeidspresset barnehagelærerne opplevde må sees i sammenheng med at mange av dem, i tillegg til å bidra til barnehagens drift, og å arbeide på hjemmekontorer med ulike oppgaver, var i samme situasjon som foreldrene i barnehagene. De skulle ta seg av egne småbarn og eventuelt følge opp hjemmeskole med egne barn. Dette innebar at de, i likhet med foreldrene, måtte arbeide mye på kveldstid: «Min samboer var i jobb hele tiden så det var jeg som var hjemme og skulle gjøre min jobb samtidig som barna hadde hjemmeskole og trengte oppfølging. Så arbeidsdagen var ikke ferdig klokka fire. Jeg følte at jeg var på jobb hele døgnet.» Det kan se ut til at skillet mellom arbeid og fritid ble utvasket i nedstengningsperioden.

7.2 Gjenåpning

Våre informanter opplyste at gjenåpningen av barnehagene krevde omfattende forberedelser for at smittevernet skulle kunne ivaretas. Forberedelsene var knyttet til inndeling i grupper, såkalte kohorter, tilrettelegging av det fysiske miljøet og planlegging av hvordan hverdagslivet skulle gjennomføres. Det innebar et logistisk puslespill som blant annet

omfattet hvem kunne være hvor på ulike tidspunkter av dagen og hva de skulle ha tilgang til av barnehagens materiell. Disse logistiske utfordringene er fortsatt, i november 2020, aktuelle.

[Vedlegg #6: NIBR & BLU rapport, s. 68](#)

7.2.1 Glede i en travel tid ...

Barnehagelærerne uttrykte at de var glade da barnehagene kunne åpne for alle barn: «Vi var jo veldig spent. Vi var jo sosialt depriverte hele gjengen så når vi kom tilbake var vi for det første veldig glade for å se ungene. Vi var jo spent på å se hvilke unger som kom og hvem som valgte å holde ungene sine hjemme. En periode var det en del foreldre som ikke ville levere ungene fordi de var usikre på smittefaren.» Barnehagelærerne opplevde også at både barn og foreldre var svært glade for at barnehagene hadde åpnet. Foreldrene uttrykte overfor barnehagelærerne, anerkjennelse for arbeidet de ansatte gjorde. Det kan se ut til at foreldrene i løpet av nedstengningsperioden hadde fått en utvidet forståelse av at barnehagene bidro med opplevelser og aktiviteter, i tillegg til samvær med andre barn og voksne, som ikke kunne erstattes hjemme. Samtidig innebar gjenåpningen en del utfordringer. Det er ganske tydelig at smittevernet bød på problemer for de ansatte. Dels kan det henge sammen med at smitteveilederne var rådgivende og dermed ga rom for fortolkninger. Samtidig skulle barnehagene også forholde seg til kommunale regler. Noen av barnehagelærerne opplyste at de redde for å gjøre noe feil. Det kunne medføre at noen overdrev smittevernet, mens andre gjorde mindre ut av det. I en av barnehagene hadde de laget en lang liste over alt de kunne tenke seg at de måtte gjøre, og så strøk de ut punkter på lista etter hvert som de ikke var aktuelle. Forberedelsene var omfattende, og noen barnehager brukte flere dager på dem. En av barnehagene som hadde hatt mange barn i beredskapsbarnehage, opplevde at det var vanskelig å få tid til den omfattende planleggingen som full åpning krevde, samtidig som de skulle drifte tilbudet som beredskapsbarnehage. Som vi skal komme tilbake til, opplevde barnehagelærerne at de ansatte stort sett måtte stå for forberedelsene og driften etter gjenåpningen og utover høsten 2020 uten at det ble ansatt ekstra hjelp, samtidig som de fikk kort tid til å gjøre de nødvendige forberedelsene.

7.2.2 Kohorter: Inndeling og endringer

En vedvarende oppgave for barnehagene siden gjenåpningen har vært fordeling av barna i kohorter og organisering av hvor de ulike kohortene kan oppholde seg. Å sørge for at barn og

ansatte i de ulike kohortene i minst mulig grad er i kontakt med hverandre enten direkte eller gjennom artefakter, har bydd på logistiske utfordringer. Det har vært, og synes fortsatt å være, et tidkrevende puslespill for barnehagene. I starten etter gjenåpningen, var kohortene små. For de yngste barna besto kohortene av tre barn og en ansatt, og for barn over tre år, besto gruppene av seks barn og en ansatt. Barnehagelærerne opplevde at de i stor grad hadde innflytelse på inndelingen av barna i kohorter. Prinsippene for inndelingen var til dels pedagogiske hensyn og til dels praktiske hensyn. De pedagogiske hensynene dreide seg om å etablere grupper der barna hadde muligheter til å være sammen med barn som de ville ha glede av å leke sammen med, og det ble også tatt hensyn til barnas vennsksrelasjoner. Når det gjaldt de yngste barna, la man vekt på at de fikk være sammen med ansatte som de var trygge på. De praktiske hensynene dreide seg om å sørge for en noenlunde

[Vedlegg #7: NIBR & BLU rapport, s. 69](#)

jevn fordeling av arbeidet mellom de ansatte. Flere av barnehagelærerne oppsummerte at særlig i begynnelsen ble det foretatt en del endringer i kohortene, enten ut fra deres egne erfaringer med hvordan gruppen fungerte, eller ut fra barnas eller foreldrenes ønsker. Selv om to kohorter kunne samarbeide, var det ikke alle barnehagene som brukte denne muligheten. I den første tiden hadde de ansatte, særlig i kohorter med småbarn, ansvar for sine tre barn når det gjaldt sentrale oppgaver som stell, legging og måltider. Etter hvert økte størrelsen på kohortene til mellom tre og fem barn i småbarnsgrupper og åtte til ti barn i storebarnsgrupper (jf. Folkehelseinstituttet & Utdanningsdirektoratet, 2020b), og fra og med 29. mai 2020, kunne en kohort omfatte alle barna i gruppen i avdelingsbarnehager (jf. Folkehelseinstituttet & Utdanningsdirektoratet, 2020c). Basebarnehager måtte likevel gjøre inndelinger i mindre grupper slik at antallet barn tilsvarte antallet barn som vanligvis er i en gruppe i avdelingsbarnehager. Organiseringen av avdelinger som kohorter, medførte en normalisering av dagliglivet for mange av barnehagene, men fortsatt innebar, og innebærer, smittevernet at barnehagene arbeider under spesielle forhold der barn og ansatte i ulike kohorter skal ha begrenset nærkontakt. En av barnehagene i utvalget har fortsatt kohorter der avdelinger er delt fordi det er flere barn i gruppene enn det som er «vanlig» gruppestørrelse.

7.2.3 Hverdagsliv i gjenåpningsfasen

De ansatte beskrev hverdagslivet i gjenåpningsfasen som utfordrende. Samtidig understreket de, som vi skal komme tilbake til i siste del av dette kapitlet, at noe var kvalitativt bedre i

denne perioden enn under normale forhold. Men særlig den første tiden var det mye å lære og mange nye rutiner som skulle planlegges, etableres og innarbeides. Men etter ganske kort tid opplevdes det nye som «det normale». Selv om den første smitteveilederen åpnet for praktisk samarbeid mellom ulike kohorter, brukte noen av barnehagene i liten grad denne muligheten. De ansatte var stort sett alene med barna i sine grupper. Det bød på noen utfordringer: «Det var litt rart å skulle være alene hele dagen, spesielt med de små. Hvis du skulle skifte en bleie, hva skulle du da gjøre med de andre barna?» En barnehagelærer understreket at når de begynte å bruke mulighetene for samarbeid med ansatte i andre kohorter, endret tilbudet til barna seg til et godt barnehagetilbud. Unngåelse av nærkontakt mellom kohorter preget i stor grad barnehagenes hverdagsliv i gjenåpningsfasen. Barnehagene hadde ikke tilstrekkelig areal til at foreskrevet avstand mellom kohortene kunne opprettholdes. I tillegg innebar opphold innendørs at rommene måtte rengjøres. Det var tidkrevende. Derfor tilbrakte alle barnehagene mye tid utendørs. I en barnehage løste de plassproblemet med at storebarnsgruppene kun var ute. De hadde ikke tilgang på rom innendørs, og ble både levert og hentet i et skogsområde, slik at småbarna kunne disponere innendørsarealene. I flere av barnehagene ble barna tatt imot ute, de spiste frokost ute og tilbrakte store deler av dagen utendørs. Dette var spesielt utfordrende fordi det flere steder i landet var kaldt og til dels dårlig vær i gjenåpningsfasen. Samtidig synes barnehagene å ha lagt til rette for å gjøre utelivet så godt som mulig for barna. Det ble satt opp

Vedlegg #8: NIBR & BLU rapport, s. 70

gapahuker og andre innretninger med varmelamper osv. som kunne beskytte mot kulde og vind. Flere av barnehagelærerne opplevde at foreldrene henvendte seg til dem fordi de var bekymret for at barna var ute i dårlig vær og i vind. Det var ikke alltid lett å spise ute når det var kaldt og barna hadde vanter og stive fingre: «Vi har foreldre som spør hvor lenge vi skal holde på med dette. De observerer at vi er en del ute. At barna er litt ekstra slitne eller at det er kaldt ute. Vi forsøker å trygge dem på at vi er i aktivitet. Det å være ute går veldig fint, og hvis det ikke går fint så har vi muligheter til å gå inn og varme oss. Men likevel er det en reell bekymring foreldre har vist oss nå i det siste.» Utelekeklassene ble også inndelt i soner med band eller gjerder der hver kohort hadde sitt tildelte område. Dette begrenset barnas muligheter for å bevege seg fritt på barnehagenes områder. «Sånn som vi har det nå, så er utelekeklassen delt opp i veldig små områder. For ettåringene som nettopp har begynt ser vi at det er positivt at de har et lite område å forholde seg til ute. Vi ser også barna veldig godt.

Men for de som er to år så trenger de litt mer utfordringer i løpet av utetiden. Det er veldig monotont for dem å sitte i en sandkasse i en og en halv time. Da trenger de egentlig å klatre litt, skli litt og huske litt og komme tilbake til sandkassa.» I tillegg til dette, beskrev barnehagelærerne utelekeplasser som var glatte og full av snø og slaps, og derfor ga begrensede muligheter for allsidig aktivitet og bevegelsesmuligheter for barna, særlig de aller yngste. Dette medførte at barnehagene i stor grad dro på turer utenfor barnehagens områder. På tross av dårlig vær og andre utfordringer, fremhevet barnehagelærerne at det å være mye ute og å dra på turer, også var positivt og at barna trivdes.

7.2.4 Mye omsorg

I denne perioden brukte de ansatte mye tid på praktisk organisering og rengjøring. Samtidig opplevde de at det var viktig å gi barna den omsorgen de trengte; også fysisk nærhet. Det var ikke mulig, eller ønskelig, å holde fysisk avstand når man var i samme rom. Som en av barnehagelærerne uttrykte: «Hvis en unge strekker seg etter deg med tårer i øynene, er det vel ikke en barnehageperson som vil snu seg bort. En toåring vet jo ikke hva korona er.» En av barnehagelærerne sa at dersom det er så farlig med nærkontakt, så burde faktisk barnehagene stenge igjen. Samtidig opplevde barnehagelærerne at organiseringen i små grupper, fungerte veldig godt både for dem selv og for barn.

7.3 Mot normalt ...

Hverdagslivet i barnehagene synes fortsatt i november 2020, ikke å være som det var før koronatiden til tross for at smittesituasjonen i barnehager har tillatt at hverdagslivet har nærmet seg det «normale». I de fleste barnehagene er

Vedlegg #9: NIBR & BLU rapport, s. 71

avdelingene kohorter, men i barnehager der de faste barnegruppene er større enn «vanlige» barnegrupper, er hver avdeling fortsatt inndelt i flere kohorter. I og med at pandemien fortsatt ikke er over, kan det se ut til at nye former for hverdagsliv og normalitet har utviklet seg.

7.3.1 Hindring av smittespredning: Det primære

En forutsetning for et rimelig normalt barnehageliv og for at barnehagene skal kunne fortsette å være åpne for alle barn, er at smittespredning unngås. Det krever at de ansatte bruker mye tid på å etablere og opprettholde rutiner i alle dagligdagse situasjoner som så langt som mulig hindrer mulig smittespredning. De bruker mye tid på vasking og renhold og hverdagen preges

i stor grad av å sørge for at barn, foreldre og de selv retter seg etter restriksjonene. Å skape logistiske rutiner som ivaretar smittevernet, synes å by på utfordringer. Å arrangere forflytninger av mange små barnegrupper og samtidig unngå nærkontakt mellom kohorter, medfører mye venting både for barn og voksne. Det gjør seg særlig gjeldende i barnehager der flere grupper deler rom som garderober, spiseplass og rom for fysisk aktivitet. Måltidene preges av at barna ikke bare har faste plasser, men også faste stoler og ikke deler mat. Det foregår diskusjoner om hvorvidt barna kan smøre sin egen mat, om de kan forsyne seg av fruktfatet og om de kan være med å tilberede felles mat. Til dels er det usikkerhet om hvor stor fare det er for smittespredning for eksempel ved at barna forsyner seg av maten selv. Noen barnehager lar nå barna forsyne seg og smøre brødmat. I andre barnehager, og da særlig de som ikke har eget kjøkkenpersonale, har barna fortsatt med matpakker til alle måltider. Barnehagenes vanlige praksiser for å forberede barna på overganger kan ikke gjennomføres. Flere av barnehagelærerne påpekte at småbarna som skulle over på storebarnsavdelinger, ikke fikk anledning til å besøke sine nye avdelinger i vår. Førskolegrupper for barna som skulle begynne på skolen høsten 2020, kunne ikke gjennomføres med alle førskolebarna denne våren. Begrensninger i samarbeidet mellom avdelingene har også medført en ekstra belastning i dagliglivet. Barnehagelærerne ga uttrykk for at dagligdagse situasjoner, som kaotiske tilstander eller mangel på personale på en avdeling, som de tidligere løste ved å hjelpe eller avlaste hverandre, nå må løses på den enkelte avdeling. Noen av barnehagelærerne opplevde også at når hver kohort i så stor grad må fungere som en selvstendig enhet, svekket det fellesskapet i barnehagene. En av barnehagelærerne sa at i deres barnehage har de alltid bestrebet seg på at ikke bare den enkelte avdeling, men også hele barnehagen er en enhet og ett felleskap. De har derfor lagt vekt på at alle ansatte skulle kjenne alle barna og vite hvem som var deres foreldre, men nå, etter utbruddet av koronapandemien, er ikke det mulig. Dette sees som en svekkelse av hele barnehagen som en kollektiv arena.

7.3.2 Uteliv og turliv

Ettersom flere av barnehagene ikke har tilstrekkelig plass, eller en arkitektur som ikke er forenelig med at alle gruppene er inne, samtidig som smittevernet opprettholdes på et forsvarlig nivå, er barna fortsatt mye ute. I noen barnehager er grupper ute

Vedlegg #10: NIBR & BLU rapport, s. 72

noen dager pr. uke, og i andre barnehager er barna ute halve dagen. Det kan være problematisk av flere grunner, særlig når det er kaldt. En barnehagelærer uttalte: «Barna kunne trengt å komme inn og varmes litt opp om morgenen og også når utetiden, og turene i skogen blir for lange, for kalde og for strabasiøse og en i tillegg må på do.» Turer flere ganger i uka er en realitet i de fleste barnehagene. I tillegg kan ikke ulike kohorter være på samme område på utelekeklassen. En av barnehagelærerne påpekte at fordelingen av kohorter på ulike deler av utelekeklassen har medført at større deler av plassen har blitt tatt i bruk sammenlignet med tiden før koronapandemien. Inndelingen av utelekeklassen i kohortområder innebærer imidlertid begrensede valgmuligheter for barna både når det gjelder valg av lekekamerater og valg av aktiviteter. De fleste barnehagene valgte å lage en rulleringsordning slik at kohortene etter tur disponerer de ulike områdene, mens i noen av barnehagene har hver kohort sitt område. Disse to ordningene kan begge bidra til å støtte opp under barns lek og aktivitet på utelekeklassen, og hvilken ordning som er valgt i de ulike barnehagene, kan henge sammen med hvordan den enkelte barnehages uteområde er. Når man valgte en rulleringsordning, var det fordi barnehagelærerne opplevde at tilbudet på de enkelte delene av utelekeklassen ble ensformig og fattig, og at barna ofte kjedet seg og var passive i utetiden. Noen av barna hadde også preferanser for noen deler av utelekeklassen. Barnehagelærerne uttrykte at det var krevende å finne attraktive aktiviteter som et svar på barnas manglende muligheter for valg. De vurderte at rullering ville gi barna muligheter for varierte aktiviteter og tilgang til sine foretrukne steder. Når barna har sine faste områder på utelekeklassen, opplevde noen barnehagelærere at det kunne føre til økt fordypning i barnas lek: «Vi ser at barna slår seg til ro og at det blir mer stabilt når vi har faste uteområder. Vi opplever at når barna får samme område over tid så kan de fortsette samme leken dag etter dag og uke etter uke og utvikle leken i det området de er.» Det kan altså se ut til at prinsippene for organisering av kohortenes bruk av utelekeklassen, har betydning for barnas lek. Mens rullering mellom ulike områder, kan bidra til variasjoner i barnas lek og aktiviteter, kan faste steder bidra til at barna kan fordype seg i og utvikle sin lek og sine aktiviteter. Imidlertid er det viktig å understreke at barnehagelærerne understreket at inndeling av utelekeklassen i ulike kohortområder, er en dyd av nødvendighet i denne spesielle situasjonen, og ikke nødvendigvis ønskelig. Turlivet blir sett som et alternativ til de begrensede mulighetene barna har for variert lek på barnehagenes uteområder. Samtidig uttrykte barnehagelærerne at de opplever det som meningsfylt å være mye på tur, og at barna også trives med turlivet. De har oppdaget nye plasser i turområdene som de har gjort til

«sine» områder. «Vi er også mer på tur i nærområdet enn vi har vært før. Det er vi flere ganger i uken og det gjør vi blant annet for å skape variasjon i hva vi tilbyr barna som lekemiljø. Vi har organisert dagen som om vi er en utebarnehage.

Vedlegg #11: NIBR & BLU rapport, s. 73

De eldste har møtt ute hele perioden, de har spist frokost ute og vært ute til nærmere lunsj.» Men til tross for at turlivet er høyt verdsatt, byr det også på en del utfordringer særlig etter hvert som det blir kaldere. Noen barn blir kalde eller trenger å gå på do. Da man avhengig av at det er flere ansatte til stede, slik at en kan ta med barn tilbake til barnehagene, mens andre kan være igjen med de andre barna. Dette er et problem som sannsynligvis kommer til å forsterkes ettersom vinteren nærmer seg. Barnehagelærerne anså det ikke som et godt alternativ at barna ikke skulle få muligheter til å være inne når det blir kaldere. Flere påpekte at det var helt nødvendig å finne løsninger, og at selv om det kom til å koste mye omtanke og organisering, så ville de finne løsninger. Dette sier noe om barnehagelærernes vilje til å finne løsninger.

7.3.3 Levering og henting i barnehager

Levering og henting i barnehagene er en av de hverdagsutfordringene som har måttet løses. I gjenåpningsfasen praktiserte barnehagene stort sett levering og henting utendørs, og fortsatt er det slik at mange barn enten noen dager i uka, eller hver dag, starter og avslutter dagen ute. En barnehagelærer trekker frem at en fordel med levering utendørs, er at barna leveres ferdig kledd for utendørs lek. Det medfører at barn, og voksne, slipper en av de mange av- og påkledningssituasjonene som preger en vanlig barnehagehverdag. Samtidig er det en del barn som leveres og hentes i barnehagens inneområder. Imidlertid er foreldrenes tilgang til barnehagene begrenset. De får kun komme inn i garderobene og kan hverken følge barna inn på avdelingene om morgenen eller komme inn på avdelingene for å vente på at barna skal avslutte sine aktiviteter om ettermiddagen. Ettersom garderobene ofte er små, er det ut fra smittevern nødvendig å begrense antallet personer som kan oppholde seg samtidig i garderobene. Både om morgenen og om ettermiddagen danner det seg køer av foreldre med og uten barn, som venter på tur. Det medfører, ifølge barnehagelærerne, et uønsket tidspress i disse situasjonene som ofte i seg selv kan være utfordrende for både barn og for foreldre. Foreldrene får ikke tid nok til å sørge for en rolig overgang til barnehagene, og om ettermiddagen, blir barna ofte lei seg eller sinte fordi de brått må avbryte det de holder på

med. I tillegg opplevde noen av barnehagelærerne at de ikke kunne bruke tid til å snakke med foreldrene i disse situasjonene. En uttrykte at selv om hun kunne ringe foreldrene senere for å snakke med dem, kunne ikke en telefonsamtale senere på dagen erstatte samtalene de vanligvis hadde når barna ble levert eller hentet før pandemien.

7.4 Barnehagelærernes arbeidssituasjon

7.4.1 Sammen er vi mindre alene

Barnehagelærerne, og de øvrige barnehageansatte, har tatt ansvar og deltatt i det som ofte betegnes som en nasjonal dugnad. Barnehageansattes bidrag har vært å holde barnehagen åpen, bidra til å hindre smittespredning og ikke minst, sørge for at barn har fått muligheter til barndomsopplevelser i lek og samspill med andre barn i en tid som ellers er preget av usikkerhet.

[Vedlegg #12: NIBR & BLU rapport, s. 74](#)

Barnehagelærerne ga uttrykk for at de opplevde arbeidet sitt som spesielt utfordrende og slitsomt, men samtidig meningsfylt i den tiden som har gått fra nedstengningen. Det har vært, og er fortsatt, mange og store problemstillinger å forholde seg til i sitt daglige virke, ikke minst logistiske utfordringer omkring spørsmål som «hvem skal være hvor når». De fleste barnehagelærerne nevnte eksplisitt at fra nedstengningen av barnehagene, har styrerne hatt en viktig funksjon. De har fungert som bindeledd mellom barnehagenivået og styringsnivået og sørget for en god informasjonsflyt. På den andre siden ga barnehagelærerne uttrykk for at barnehagene har stått alene i arbeidet med tilrettelegging for den nye «koronabarnehagen». De har måttet finne løsninger selv og savner et mer overordnet ansvar på kommunalt og sentralt styringsnivå. Det ble også fremhevet at barnehagene har fått lite tid til å gjøre forberedelser: «Det var litt rart med den åpningen når du sitter der og hører at barnehagene fikk mye mindre tid enn skolene til å forberede seg og skolene har jo mye større areal. Jeg satt og tenkte på hvordan vi skulle få det til. Barnehagen vår er jo et gammelt bygg. Vi måtte passe på at barna fikk nok areal å være på, samtidig som vi måtte passe på at de ikke brukte samme doer og samme vasker. Og vi måtte dele inn uteområdet.» Barnehagelærerne uttrykte at nye veiledere for smittevern i barnehagene gjerne kom i slutten av en uke, og så skulle barnehagene være klare til å ta imot barn allerede mandag. En savnet at Utdanningsdirektoratet hadde tatt et mer aktivt grep, og sa at denne formen for autonomi like gjerne kan fortsette når tilstanden en gang blir normal igjen. Det fortolker vi som at

barnehagelæreren tenker at når barnehagene i stor grad har greid seg på egen hånd i en så kompleks og vanskelig situasjon som pandemien er og har vært, så burde man ha tillit til at de også kan arbeide selvstendig under normale omstendigheter. For å klare å løse sine oppgaver, har de barnehageansatte i lange perioder ikke hatt pauser. Har de hatt pauser, har de ofte vært alene. Noen sa i samtaler og i vlogger, at de nettopp hadde hatt pause sammen med en kollega for første gang på lenge. Dette er en illustrasjon av ekstraarbeidet de ansatte har tatt på seg under pandemien. Når det i tillegg er slik at ansatte fysisk prøver å unngå nærhet seg imellom, kan det tenkes at viktige felles pedagogiske prosesser blir skadelidende. Mange av de hverdagslige logistiske og koordinerende utfordringene barnehager alltid vil ha, løses under normale forhold i pauser og gjennom at ansatte oppsøker hverandre, eller hjelper hverandre, på tvers av gruppene de arbeider.

7.4.2 Møter, planleggingstid og pedagogisk ledelse

Forutsetninger for å kunne drive og utvikle barnehager som et pedagogisk tilbud, er blant annet planlegging. Det er en forutsetning for at deler av barnehagelærernes arbeidstid, er ubunden. I tillegg er det nødvendig at ansatte har muligheter til å møtes uten barna for å utvikle barnehagens pedagogiske tilnærminger ettersom alle ansatte har ansvar for realiseringen av pedagogikken gjennom sin praksis.

Vedlegg #13: NIBR & BLU rapport, s. 75

I vårt materiale ser det ut til at det, siden barnehagene ble stengt, periodevis ikke har vært mulig for barnehagelærerne å ta ut sin ubundne tid. Barnehagelærerne har opplevd at det ikke er forsvarlig å forlate arbeidet i barnegruppen: «Når vi først har plantid må jeg skynde meg mer enn før, fordi jeg vet vi er veldig sårbare når vi bare er en voksen sammen med barna.» Samtidig har barnehagene i utvalget måttet redusere møtevirksomheten. I noen perioder har det nærmest ikke vært gjennomført møter på dagtid, mens i andre perioder har møteaktiviteten vært halvert. Helt nødvendige samtaler har foregått med barna til stede, men en barnehagelærer sa at hun likte dårlig å snakke over hodet på barna. Noen ganger, tilføyde hun, snakket de engelsk med hverandre når innholdet i samtalene ikke var egnet for barna. Årsakene til at barnehagelærerne ikke har tatt ut sin ubundne tid og at møteaktiviteten har vært lav, har hovedsakelig vært at det var nødvendig at alle ansatte var sammen med barna. I tillegg har mangel på tilgjengelige rom i barnehagene der forsvarlig avstand mellom de ansatte kunne opprettholdes, medført at det har vært utfordrende å få gjennomført møter

innenfor barnehagenes åpningstid. For å kompensere for at de ikke får gjennomført de vanlige møtene, opplyser barnehagelærerne at de har gjennomført digitale møter på kveldstid, og også benyttet digitale medier for å gjøre avtaler, ta avgjørelser, koordinere arbeidet og drøfte faglige spørsmål. Den tradisjonelle flate strukturen mellom ansatte i barnehager, har i løpet av de siste årene blitt utfordret. I siste utgave av Rammeplan for barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017) understrekes pedagogisk leders ansvar for at barnehagen oppfyller lov og rammeplan. De økte kravene til pedagogisk bemanning i barnehager er også et tydelige signal om pedagogiske leders sentrale funksjon i barnehager. Det synes derfor betimelig når en av barnehagelærerne i utvalget reiste spørsmålet om hvordan en pedagogisk leder skal kunne være leder for ansatte og barn som hun/han kun ser i korte øyeblikk med flere dagers mellomrom. For denne barnehagelæreren kunne det gå en til to uker mellom hver gang hun møtte sine medarbeidere og deres kohorter. Den pedagogiske ledelsen for andre kohorter kommer i tillegg til ansvaret de pedagogiske lederne har for egne kohorter. Dette spørsmålet var særlig relevant før kohortene kunne omfatte hele avdelinger, men er fortsatt aktuell i barnehager der de vanlige barnegruppene er fordelt på flere kohorter. Dette er nok særlig utfordrende i grupper der de pedagogiske medarbeiderne ikke har fagarbeiderutdanning. I tillegg innebærer det forhøyede sykefraværet det siste halvåret at barnehagene har måttet bruke ekstra mange vikarer som kanskje kunne trenge ekstra veiledning og oppfølging.

7.4.3 Sykefravær og egen helse

Barnehagelærerne i utvalget hadde noe forskjellige erfaringer med sykdom blant de ansatte i barnehagene. Imidlertid var det en tendens at i den tiden kohortene var små, var sykefraværet lavt, mens etter at kohortene ble utvidet, har sykefraværet økt. Barnehagelærerne mente at en av årsakene til økt sykefravær blant de ansatte, var at barna smittet dem. Rådene i de siste versjonene av veiledere for smittevern i barnehager (Folkehelseinstituttet & Utdanningsdirektoratet, 2020c, 2020d) er at

[Vedlegg #14: NIBR & BLU rapport, s. 76](#)

barna kan komme med rennende nese eller snørr, så lenge allmenntilstanden er god. Grensene mellom syk og ikke syk, og når barn kan komme til å smitte andre, kan være uklare. I tillegg påpekte barnehagelærerne at terskelen for at de ansatte måtte holde seg hjemme ved sykdomssymptomer, var lavere sammenlignet med terskelen for barna. Ansatte følte seg

forpliktet til å holde seg hjemme, ikke bare ved sykdom, men også ved svake symptomer på noe som kunne være sykdom. I tillegg måtte flere ansatte ved sykdomssymptomer, ta en koronatest. Det bidro til å forlenge sykefraværet. Det økte sykefraværet har medført økt behov for vikarer. Men selv om barnehagene generelt har mange vikarer, er det ikke tilstrekkelig mange til å dekke behovet. Som følge av vikarmangel, er barnehagene ofte underbemannet. Dette blir en del av en uheldig sirkel som bidrar til å øke sykefraværet. Flere av barnehagelærerne opplevde at deres arbeid i barnehage under pandemien, hadde personlige omkostninger både for dem selv og deres medarbeidere. De fremhevet at det særlig gjaldt ansatte som enten selv tilhørte risikogrupper eller som hadde nære familiemedlemmer i risikogrupper. Gjennom sitt arbeid er de ansatte i kontakt med et stort antall mennesker og det er derfor en mulighet for at de i høy grad er utsatt for smitte: «Vi skal helst redusere antall personer vi er sammen med i hverdagen; helst ikke flere enn fem. Men på jobb er vi jo i kontakt med mange flere. Så det er mange av oss som ikke tør å ha et sosialt liv utenom jobb.» Som sitatet viser tar de ansatte ansvar for ikke å spre eventuell smitte gjennom selvpålagte begrensninger i sitt sosiale liv, både i forhold til venner og familie. De har begrenset kontakt med eldre familiemedlemmer, og noen av dem sier at de må avlyse sine tradisjonelle julefeiringer.

7.5 Vi står han av ...

Det er liten tvil om at barnehagelærerne i den tiden som har gått, både har forsakert mye og gjort en innsats for å opprettholde et godt barnehagetilbud for barna. Samtidig har de nå arbeidet under vanskelige rammer i lang tid. Det dreier seg, som vi har vært inne på, om underbemanning, ansvar for kompleks organisering og logistikk, begrensninger i areal inne og ute og tid som går med til renhold. I tillegg påpekte noen av barnehagelærerne at de også må ta imot foreldrenes reaksjoner og frustrasjoner over en vanskelig situasjon. Spørsmålet er hvor lenge barnehagelærere sammen med andre ansatte, kan klare å opprettholde et kvalitativt godt barnehagetilbud under så vanskelige forhold som nå. Flere ga uttrykk for at de begynner å bli alvorlig slitne, og at høsten med «normal» drift i tillegg til alle ekstra oppgaver, hadde vært tung. Det ble også uttrykt skuffelse over mangel på anerkjennelse fra politisk hold, og fra lokale og sentrale myndigheter, for det arbeidet de hadde lagt ned.

7.6 Læring for fremtiden

Selv om koronapandemien har representert store utfordringer for barnehagene og for barnehagelærerne og også vært en slitsom tid, fremhever barnehagelærerne at de

Vedlegg #15: NIBR & BLU rapport, s. 77

har opplevd at noen trekk ved barnehagenes organisering og strukturelle forutsetninger i denne tiden, har medført en bedre kvalitet i tilbudet til barna sammenlignet med normal drift. Også i presse og i sosiale medier har det med jevne mellomrom i løpet av våren og høsten 2020, vært oppslag og diskusjoner om hva man kan lære av barnehagedriften under pandemien. Det som ble trukket frem som spesielt positivt ved barnehagenes organisering og struktur, var særlig barnegruppenes størrelse, at alle de ansatte var til stede hele dagen med sine grupper og at barnehagenes åpningstider var kortere. I vårt utvalg var voksentetthet gjennom hele barnehagedagen det aspektet som alle barnehagelærerne sluttet seg til uten reservasjoner. Imidlertid henger voksentetthet, gruppestørrelse og åpningstider sammen, og i vårt utvalg gikk diskusjonene over i hverandre: «Jeg opplevde når vi åpnet opp igjen, i andre fasen når alle kunne være her og vi hadde begrenset åpningstid, så var det veldig gode dager. Vi har sikkert aldri drevet barnehagen så godt og hatt så god kontakt med barna. Det var full bemanning hele dagen, faste voksne på gruppa og faste barn hele tiden. Vi så fort hva små grupper gjorde for barna, både ettåringene og toåringene. Vi fant en egen ro og det var harmoni i gruppen.» Dette utsagnet fra en av barnehagelærerne i utvalget illustrerer sammenhengene mellom de tre aspektene gruppestørrelse, full bemanning hele dagen og begrenset åpningstid. I tillegg gir det også holdepunkter for å forstå hvorfor barnehagelærerne vurderte at kvaliteten i barnehagetilbudet ble bedre under pandemien.

7.6.1 Gruppestørrelse

Inndelingen av barn og ansatte i kohorter var et foreskrevet tiltak som barnehagene satte i verk. I løpet av en måneds tid omorganiserte barnehagene kohortene fra å bestå av noen få barn, til å bestå av en litt større gruppe barn, til å kunne regne en vanlig avdeling som en kohort. Mange opplevde den første tiden med kohorter bestående av tre småbarn eller seks barn over tre år som en god tid. Begrunnelsene var at gruppene var små, samtidig som en ansatt hadde et klart ansvar for gruppen. Særlig vurderte man det som positivt for de yngste barnehagebarna. Det medførte muligheter til tett oppfølging av det enkelte barn og barnehagelærerne opplevde at relasjonene til barna de hadde ansvaret for, ble nært og godt og at de utviklet en spesiell forståelse for barna slik at de kunne støtte dem når barna trengte det. Barnehagelærerne uttrykte også at relasjonene mellom barna ble styrket og at leken hadde gode vilkår i små grupper med stabile voksne til stede. I de små gruppene ble barna bedre kjent med hverandre, og når de samme barna og de samme ansatte møttes daglig, fikk barna

muligheter til å utvikle leken over tid. Dette medførte kontinuitet i leken. Imidlertid kan det stilles spørsmål ved om det var størrelsen på barnegruppen i seg selv som hadde positive konsekvenser. En annen mulig forklaring er stabiliteten som følger av at hver av de ansatte hadde ansvaret for et begrenset antall barn. Det er ikke urimelig å anta at dette var samvirkende faktorer. Barnehagelærerne tok også opp problematiske sider ved små grupper med få ansatte til stede.

Vedlegg #16: NIBR & BLU rapport, s. 78

Blant annet ble det påpekt at det ikke fungerte så godt å være alene med ansvaret for tre barn hele dagen, fordi det hendte at et av barna hadde behov som medførte at de ansatte måtte forlate de andre barna uten tilsyn. I tillegg var det ikke mulig for de ansatte å ta pauser. Derfor etablerte noen av barnehagene i utvalget ganske raskt, samarbeidskohorter. En del opplevde at når kohortstørrelsen økte, fungerte det praktiske bedre fordi det var flere ansatte til stede. En av barnehagelærerne sa at når hele avdelingen ble samlet i en kohort gikk, tilbudet over fra å være barnepass som enhver bestemor kunne klare, til å bli et pedagogisk tilbud. Dette kan henge sammen med at avdelingsorganiseringen gir de pedagogiske lederne muligheter for å være ledere for sine ansatte. I tillegg kan flere ansatte i fellesskap rasjonalisere praktiske oppgaver som igjen kan gi mer handlingsrom hverdagslivet. Noen av barnehagelærerne påpekte også at mindre kohorter innebar færre mulige lekekamerater for barna, og at en del av barn ikke fant noen de kunne leke sammen med i de små gruppene. Det ble også uttrykt at organiseringen i kohorter har medført at vennsksapsrelasjoner på tvers av avdelinger som barnehagelærerne har bidratt til å bygge opp, har blitt splittet fordi barna ikke kan omgås barn i andre kohorter. Etter at avdelinger ble kohorter, har fortsatt de ansatte i noen av barnehagene ansvar for en liten gruppe faste barn. På den måten har barnehagene forsøkt å videreføre noe av det de opplevde fungerte godt i de små gruppene. Likevel påpeker noen av barnehagelærerne at det er sider ved organiseringen i små grupper med en ansatt, som er problematisk. Det er ikke mulig å få til at alle barn kommer i en gruppe med en ansatt som de er trygge på. I tillegg vil sykefravær blant de faste ansatte kunne medføre at det kun er ukjente vikarer sammen med barna. Jo mindre kohort, jo større er sjansen for det. Et annet aspekt som barnehagelærerne trekker frem, er at overgangen til større grupper med flere ansatte til stede, har vist at noen av barna har blitt avhengig av en bestemt ansatt. Når denne ansatte ikke er til stede, viser barna tegn til vantrivsel: «Ellers ser jeg at de barna som er i gruppen vår er blitt veldig tilknyttet meg som har vært lengst her, og at det kan bli

problematisk på ettermiddagen og kanskje morgenen når andre ansatte er der og skal gi de trøst og nærhet.» Et prinsipielt spørsmål som kan reises, er om det er mulig og ønskelig med så tette forbindelser at barn over tid utvikler avhengighet til en bestemt ansatt. Ifølge forskning på barns tilknytning, vil trygge barn også søke å utvide sin verden blant annet gjennom å utvikle relasjoner til flere mennesker, både voksne og barn, og selv ganske små barn kan ha en tilknytning til flere (Ahnert, Pinquart, & Lamb, 2006). En ansatt med en liten gruppe barn, kan medføre at barna ikke får muligheter til å bli kjent med og bli trygge på flere av de ansatte i barnehagene. Dette står ikke i motsetning til at de kan ha et spesielt nært forhold til en ansatt i barnehagen. Det kan oppsummeres at en gruppeorganisering med små grupper med faste ansatte til stede, sannsynligvis var funksjonell fordi alle ansatte var til stede hele dagen og også forsaket sin pauser. I tillegg var møtevirksomheten svært lav. Dette betyr at dersom organiseringen fra gjenåpningen skal kunne gjennomføres, krever det en helt annen barnehage enn den vi kjenner i dag. Særlig angår dette barnehagenes åpningstid, som vi kommer tilbake til.